

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását eszközöl mind államban Réthy János nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

SCHOTTOLA ERNŐ BUDAPEST (Foncière palota). Ajánlja dús raktárát vízhatlan esőköpeny, gummi sárczipő és eszmákból. Sebészeti műszerek és kötszerekből stb., valamint torna- és testező szerekből, úgyszintén gummi és linoleum szőnyegekben. Sebészeti, műszaki és pinzsegészeti árjegyzéket kívánatra bérmentve küld.

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.

Budapest, V., Nádor-utca 4. Mint kitűnő tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és 4 1/2 százalékos községi kötvényeit, melyek nála a mindenkori napi árfolyamon jutalmatosan kaphatók. Teljesít tőzsdéi megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja. Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.

„Toronyórák” palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be Mayer Károly L. 1-es magyar gé-üzegára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költőjegyzék. bér.

Gyümölcsfák, díszfák, fasorok, díszbokrok, fenyőfélék és rózsákat szállít. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Kerteket alakít, terít és költőszolgálatot nyújt. **PECZ ARMIN.** műkertész és faiskola tulajd. Budapest, VIII., Kalvária-ter 4.

LATZKOVITS A. BUDAPEST. IV. kerület, Váci-utca 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja uri divat- és fehérnemű-újdonságait.

FÖLDESZ L. 5675

Budapest, IV., Múzeum-körút 3. sz. Ajánlja dús felszerelt raktárát, úgymint vadászfegyverek, flobert és revolverek, ptyg teljes vadász-felszerelések és töltényeket. Javítások pontosan és olcsón eszközöltenek.

UNICUM szabadalmazott **PERONOSPORA PERMETEZO**

Az orsz. magyar kertészeti egyesület 1893-iki kiállításán a legelső díjjal, a nagy arany éremmel kitüntetve. Ara 14 frt 75 kr.

Kapható egyedül csakis **Mauthner Ödön** magkereskedésében BUDAPESTEN. 5676 Főútlelet: Andrassy-út 23. szám. Fiókútlelet: Koronaherceg-u. 18.

Valódi knittfeldi kristály azurin kilónként 1 frt 45 kr. A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható: **KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.**

Tűzetes utasítás a konyhakertészet, virágmevelés és gyümölcsfanyasztás körében. A legújabb kiadás után írta **GALGÓCZI KÁROLY.** Átnézte és jegyzetekkel bővítette **Dr. FARKAS MIHÁLY.** Negyedik kiadás. Ara fűve 80 krajczár. Keménykötésben 1 frt.

WALLA JÓZSEF

czementáru-gyára

építési anyagok raktára

Budapest, VII. ker. Rottenbiller-utca 13. sz.

Vállalkozik: **GRANITTERAZZO, BETONIROZÁSOK, CSATORNÁZÁSOK, SZÖKŐKUTAK, CZEMENT-LAPOK és MOZAIK LAPOKKALI KÖVEZÉSEK** elkészítésére stb. 5601

Raktárt tart: **KERAMIT LAPOK, KELHEIMI LAPOK, METTLACHI LAPOK, TERRACOTTA-ÁRUK, KÖFEDÉLPÉP, TÚZÁLLÓ TÉGLÁK, KÉMÉNY RAKVÁNYOKBÓL** stb.

Gyári raktára a gartenani Portlandi cement és vízhatlan mészgyárnak.

STEINZEUGROHREN Nádfont, menyezeti készítéshez (Stuccatur-Rohrgewebe).

Magyar királyi **államvasutak gépgyára.**

Gőzcsepplő-garnitúrák Hengerkazános lokomobilok Szalmakazalozó gépek Gőz-kukoriczamoroszolók Stibor-kőrfűrészek

mindig csak a m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél Budapest, VIII., József-körút 41. sz. a. rendelendők meg. 5472

6670 A kereskedelmi bank **felmondotta** **Kertész Tódor** műiparú raktár üzlethelyiségeit. **Most** alkalom nyílik 100 meg 100-féle cikk olcsó bevásárlására.

Minden köhögés valamint a légcső, gége és tüdő minden hurutos megbetegedése, nehéz lélegzés, szájméltóság, asztma, elnyálkásodás, szárazhurut, gőrcsős köhögés, ingerelő érzés a torokban és a kezdődő tüdőgümőkór legyorsabbban és legalaposabban meggyógyítható az évek óta legjobbnak bizonyult, orvosi rendkívül után készült és orvosok által megalapított, egyedül valódi **Szt.-György** táb., egy csomag ára 50 kr. és a **Szt.-György** hurutpor, egy doboz ára 50 kr. segélyével, melyhez kimerítő orvosi utasítás mellékelve van. A hatás már néhány nap után jelentkezik. Kisebbség mint 2 csomag nem küldetik. Post. i. küldésnél csomagdíj és fuvardíj 20 kr. számítatik. Menetrendekét követően a **Szt.-György** gyógyszerárba Bécs, V., Wimmergasse 33. vagy a magyarországi raktárba Budapest, király-utca 12. **TÓRÓK JÓZSEF** gyógyszerárba intézendők. 5672

Frommer A. Herrman utóda BUDAPEST. 5461 Főútlelet: V. kerület, Tükör-utca 5. szám. Fiókútlelet: VI., Andrassy-út 1. sz. **Magasan koncentrált műtrágya egyedüli főraktára.** Megjelent a **díszes tavaszi főárjegyzék.** Kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg. Minden rendeléshez **ingyen melléklet.**

VASÁRNAPI UJSÁG

11. SZÁM. 1894. BUDAPEST, MÁRCZIUS 18. 41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt: félévre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre 4 * Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK egész évre 5. — Kétfoldi előfizetésekre postálalag megfizetendő: 2.50

PAULAY EDE. 1836—1894.

PAULAY EDENEK, a nemzeti színház igazgatójának korai elhunya (még csak 58 éves volt), súlyos veszteség az egész magyar színházra, de legkivált a nemzeti színházra nézve. Ezt a műintézetet ő emelte a közkeletesség mostani fokára, az ő tevékenységének köszönheti a színház azt a nimbuszt, mely körülveszi; s ha ma az üres ház a ritkaságok közé tartozik, ha a színháznak nagy, állandó bérlő közönsége van, ha ma az első előadásokra ostromolják a pénztárt: ebben tetemes része van Paulaynak, bár tagadhatatlan, hogy az ő érdemes munkájához hozzájárultak más tényezők is, főleg a fővárosnak óriási fejlődése, mely a színházjáró közönséget rendkívül megsaporította. Ez a föllendülés már észrevehető volt Szigligeti igazgatásának utolsó éveiben is, de akkor leginkább a népszínmű — Blahánéval és Tamással — csodította az embereket. A népszínház megnyitásával ez a szak kiköltözött a régi hajlékból s az Egressyek, Megyeryek, Lendvayak, Tóth Józsefnek házának sorsa elé némelyek aggodalommal tekintettek. De ott volt a gáton Paulay, új színészi gárdával, néhány jó íróval: — és a színház jövője meg volt mentve.

Pedig Paulay állását sokszor megnehezítették bizonyos tekintetek és körülmények. Nem működhetett mindig szabadon az ügy érdekében. Rézsint a személyzet, részint a játékindo-összeállításakor néha meg voltak kötve a kezei, a mi állami segílyt húzó színháznál rendszeren így szokott lenni. Magán-színház igazgatója tisztán a közönséghez szabja magát eljárásában; oly színészeket szerződött, a kik tetszenek, s oly darabokat adat, melyekre néző akad; míg közintézet élén álló igazgató nagyon is ki van téve néha illetéktelen beavatkozásoknak, melyeket el kell tünie. Legyen hát bátorsága — szokták mondani — fölfelé, lefelé és — kifelé is. Paulay nem egyszer hallhatta ezt a szemrehányást, bár nem érdemelte meg; szilárd-sá-

got és ellenállást tudott és szokott tanusítani a kellő helyen és kellő időben; folytonosan lemondással fenyegetőzni, — az nem volt természet.

Ő a zajtalan, ernyedetlen tevékenység embere volt, a ki nem szerette és nem szívelte a lármát, a reklámot. Ritka fajta ember a mai világban, mely annyi csinált érdemet, felfújta nagyságot ismer. Őt világos fej, tisztult európai izlés, szakjában ismerete és szeretete tüntették ki, megannyi szép tulajdonság, kivált mikor — mint nála is — jellemmel párosulnak. Ha Paulay egyebet nem is, szeplőtelen nevet hágy örökül gyermekeire.

Igazgató, jó ideig rendező és dramaturg volt ő egy személyben, egy kézben egyesítve a bonyo-

lult, sokoldalú színházi ügyeket. A színház — ő volt egy maga.

Egy új színházi nemzedéket nevelt föl, melynek sorait a végzet ugyan megrikította (Halmi, Benedek, Nagy Imre!), oly kedves művésznek pedig, mint Molnárné, visszavonult a színpadtól, s Paulay a támadt hézagokat nem tölthette be mindig kellőleg, némely esetben talán az alkalmas erők hiánya miatt: de, a mi egy embertől kitelik, azt lelkiismeretesen megtette. Új, tehetséges, igyekvő színészemzedék állta körül koporsóját!

Az eredeti drámairodalom is le lehet és le van ő iránta kötelezve. Nemcsak az új irodalmat ápolta: iparkodott régebbi termékeket is megmenteni a feledéstől.

PAULAY EDE. Göszleth fényképe után.

Vannak, a kik ebben a tekintetben tőbbet követeltek tőle; de azok felejtik, hogy számolnia kellett a közönség izlésével, mely az újat, divatosat kedveli, irodalomtörténeti szempontból jogosult s érthető kísérletezéseket pedig nem mindig fogad hálással. A játékindo-összeállításánál igyekezett Paulay a különböző igényeket kielégíteni. A színészek java időről-időre megkapta a maga bravour-szerépét; a közönség francziáskodó része a jobb franczia darabokat, az irodalomtörténész a külföldi klasszikusokon kívül egy-egy Kisfaludy, Vörösmarty, Katona, Szigligeti nevét föllevenítő estén megülhette régebbi jeleseink emlékét, végül pedig az élő irodalmat is legjobb akaratral iparkodott rendes műsoron tartani.

Mindenesetre olyan embert veszítettünk Paulayban, a kit nehéz vagy egyelőre lehetetlen pótolni. A nemzeti színháznak ő előtte is voltak egyes nagy művészei, de a művészi ensemble az ő értelmességének köszönhetjük. Hogy az utolsó években az összejáték nem mindig felel meg híre- nek s egyszer-máskor hanyag, laza előadások lepték meg (nem kellemsen) a közönséget, az nem ő neki rovandó föl, hanem a rendező kérdés megoldatlan voltával függ össze.

Nevezetesebb színrehozatalai voltak a régi klasszikusok közt: Sophokle- stől «Antigone», «Oedipus», Plautustól «A diésekvő katona», továbbá

«Cymbeline», «Urhatnám polgár», Vörösmarty «Csongor és Tündé»-je, «Ember tragédiája» «Fauszt», és mások. Madách művének előadása merész színházi vállalkozás volt, de fényesen sikerült.

—cz—

Paulay Ede 1836. márczius 15-ikén született Tokajban, hol atya kincstári sőtiszt volt. Fiatalkorában már nagyon vonzotta a drámai költészet, később a színpad. 1852-ben lépett színpadra, s tanultsága, értelmessége csakhamar megteremtette számára a szerepkört. A vidék legjobb szintársulatainál működött, s mint rendezőnek is igénybe vették ízlését és leleményességét. A drámai szerepkörben nagy becsúval játszott az első tragikái alakokat, de szorgalma és finom érzéke mellett sem emelkedett az ábrázoló művészek künöségei közé. Bizonyos modorosságot vetettek szemébe, s ezt mint a színész-iskola különben igen jeles tanárától szintén ismételték. Paulay a vidék egyik legkedveltebb drámai hősnőjét, Jánosinét (Gyozdanovits Julia) vette nőül. 1860—63-ban a kolozsvári színház tagja volt, rendező és első drámai színésze. A budapesti nemzeti színházhoz vendég szerepekre hívatván meg, 1863-ban nevével együtt ide szerződött. Később a színész-iskola titkára, majd tanára lett, s írt egy jó kézi könyvet is «A színészet elmélete» czim alatt. 1870-ben Szigligeti igazgatása alatt rendező lett, de személyes surlódások következtében megvált rövid időre az intézettől. Mikor ismét visszatért, már megszűnt működő színész lenni és egészen a rendezésre fordította tehetőségét, szorgalmát. Hosszabb utazást tett külföldön is, s a külföldi előkelő színpadokon szerzett tapasztalatairól nagyon tanulságos emlékiratot írt, mely a «Budapesti Szemle»-ben jelent meg. 1877. szeptember havától kezdve Szigligeti, mint drámai igazgató alatt, állandó drámai főrendező minőségben működött. Szigligeti halála után a dramaturg teendőket is azonnal átvette s még ez évben a dráma-igazgatást. A drámai összjáték különösen Paulay Ede igazgatása által vett lendületet. Nagy gondot fordított a klasszikus színművek előadására is. Elővette a régi helen tragédiákat, melyek bemutatását már Szigligeti megkezdte; színre alkalmazta Vörösmarty «Csongor és Tündé»-jét. Az ő érdeme, hogy Madách «Ember tragédiája» a színpadon is oly nagy hatást tett, ő jelenetente a kitünő művet. A régi magyar irodalom sem került el figyelmét, s egymás után kerültek színre Bessenyei, Szentjóbi Szabó, Gombos, Gaal, Csakó, Kovács Pál, Obernyk egy-egy már elfelejtett darabja. E mellett irodalmi működést is fejtett ki, a francia irodalom több elsőrendű termékét fordítván le. A Kisfaludy-társaság mint műfordító választotta a tagjai közé.

A nemzeti színház az ő vezetése alatt magas művészi színvonalra emelkedett. Az elődei által vetett alapon biztosan és öntudatosan épített. A művészi gárdában fejlődtek a tehetségek, kiki megtalálván megillető szerepkörét. Az előadások kitünősége állandóvá vált. A rendezés kibányászta a darabok minden előnyét, belső és külső tulajdonságát.

Paulay a nyáron kezdett gyöngéledni. Szív-
baj jelentkezett nála, de nem hitte se ő maga, se környezete, hogy veszedelmes lehet. Paulay rendesen végezte az igazgatói teendőket, ép úgy mint annak előtte. Az év végén a baj komolyabbá lett, s már teendői végzésében is akadályozta. A télen Abbáziában keresett enyhülést, de a rossz időjárás következtében két hét mulva visszatért. Betegsége most már súlyosbodott. A

színház épületében lakván, még most is naponta intékendett, egész halála órájáig.

Halálát fiatal özvegy, szül. Adorján Berta gyászolja. Nehány évvel ez előtt nősült másodikszor, s két árva is maradt.

Már régebbi idő óta dolgozott a nemzeti színház történetének megírásán. Ezzel a színház bizta meg, s a munka legnagyobb részben már készen is van.

A nemzeti színház méltán gyászolja Paulay halálát. Igazgatása e közintézetünk egyik legzebb korszaka.

MADARAK PAJTÁSA.

A nagy város kopár gránit sivatagján
Egyedül zöldellő, hűs, árnys oázis;
Téveteg rőptében, szárnyai lankadván,
Alig akad rá a kereső fohász is.

Ócska, mohos klastrom, karesú, hegyes tornya,
Mint valamely ködű, fölmutat az égre.
Hajtörött lelkek, bűnbán fuldokolva,
Itt találják biztos menedéket végre.

Közel a felhőkhez. Elhalón morajlik
Idáig az élet bős hullámvérése.

Itt a május reggel legelőbb hajnalnak,
Hunyó nap utolsó sugara itt kése.
Lábánál sós homok hegyei dagadnak,
Olthatatlan szomjunkt a könyűt beiszja;
Oh van-e látója, számadója annak,
Hány sohaj zuhan a kőpánézelra vissza!

Jól esik a fáradt, tört tükörű szemnek,
Hogy a föld szennyétől az ég felé fordul.
A zaklatott ész a hit ölén pihen meg,
Álmok ragadják ki az alacsony porból.
Ama végtelenül mélyedő magasság,
Szent, örök titkot rejt kék selyem kárpítja;
Bőlesek ki nem tudják, bármeddig kutassák
S egy gyermek-imádság zárait fölnyitja.

Más régi toronyban vérese, bagoly fészkel,
Vad vijjogással a csönedt ríogatja,
Isten madárkái, nyiláló fecskekkel
Itt közös tanyát ver galambok csapatja.

Ezüstös, aranyos selyemdományukban
Szárnyuk szabadján itt kényesen csikáznak.
Nagy fennhéjásából ha melyik lebuganak,
Kedves vendégre a jámbor, öreg háznak.

Hőfőhérv fejevel maga is galamb tán,
Az ég madarait vén barát gondolja.
Ablak-eresztéjén terített asztal vár,
Aranyos búzaszem, gyöngye, fehér morzsa.

Valahány galamb a játéka' kifárads,
Biztos szárnyalással ide tart egyenest.
Nem panaszos nála lakoma, szolgálat,
Vendéglátásra az öreg úr sose rest.

Öröm azt csak nézni, ez a szép agastyán,
Rózsás képe körül tél tiszta havával.

Kis pajtásai közt izes étket osztván,
Naphosszat velük elnyüglödni nem áttal.
Itt fenn közelebbről szemléli az istent,
Szíve szűz jósga tán attól virágozik?
Ép, szende kedélye vihart sosem ismert,
Gyermeki vidámság mosolyában játszik.

Szent, boldog öregség, percze meg nem hibbant
Benső egységnyára hosszú élte sodrán.
Gondolat, érzés, tett közt a nemes összhang
Nem tört meg, zavaros önvádba' sikoltván.

Csöneds buzgóságban napjai elszálltak,
Imhol visszagyogy derűs esthajnal rá:
Van-e oly fensége emberi nagyságnak,
Pompáját mely ezért cserébe ne adná?

Nevet adtak neki az ifjabb társak,
Madarak pajtása köztük az agg testvér.
Vállalja, nem veszi léha esufolásnak,
Kicsi vendéginek alamizsnát sem kér.

Inkább félre néznek, ha az öreg elcsen
Egy s más jó falatot a közös asztalról.
Tudja kiki, benne bűn, makula nincsen,
Áldás fogan abból torzsás, kemény tarlón.

Lessz rideg valóság, gyöngéd költészet fenn,
Annak rabjai a vigaszt attól várják.
Mintha egymás fölött, mégis egymás ellen,
Két hatalmas folyam hőmpolygetné árját.

Alacsony küzdésben lelkek ha kifáradt,
Csak oda menekszik ereje végvesztén.
A szennyes hullámban csapzott, tépett szárnyak
Megtisztulnak, fényes vizéin evezvén.

Irigyellek szívűből jámbor, öreg barát,
Olesó kedvtelenség tisztelre gerjeszt.
Lelkedben hordod az örök szép sugarát,
Földi indulatok roszdája nem senyveszt.

S ha majd egyszer eljön ama nehéz óra
S szárnyas pajtásidról válni kell örökre:
Egy fehér galamb csak szárnyait kibontja
S elvész a szem elől égbe vivő rőpte.

LIPCSEY ÁDÁM.

ZSUZSA NAGYMAMA.

Ágyamhoz szegve, itt fekszem betegen,
Ragyog a holdvilág az ablaküvegén,
Tánczol a falon a lobogótűz fénye.
Nincsen más nesz, csak az óra ketyegése.

A múlt tarka-barka sok képe megjelen,
Emlék emlék után felrajzik lelkeimen.
Gyermek vagyok újra; verőfényes tájon
Szülőföldem kedves helyeit bejáróm.

Öreg nagynénémhez, lelkeim oda szállt át.
Nem hivatok néniemre; hogy hívők a lányát?
Zsuzsa nagyamamánk volt. Hőfőhérv hájára
Simúl főköteje, úgy illik reája.

Nem kastélyban lakott, elveszett az régen,
Kicsi udvarháza mosolygott szerényen.
Mint a fényes pohár, minden tiszta benne,
Hőfőhérvre vannak falai meszelve.

Fehérre súrolva a szobák padlója,
Az ablakot fehér függöny körülfolylja.
A kanapé egyik ősanýáknól maradt,
Ócska barna képek borítják a falat.

Márványoszlopokon nyugodt ódon óra,
S emlékeztetésül boldogabb napokra,
Kókuszdiópohár, ezüstbe foglalva,
Ősi kincsesháznak megmaradt darabja.

Künn a kis udvaron a homokban játsznék,
Istálló tetején verőbre vadászunk.
Mókusmódra kúszunk öreg eperfára,
Édes gyümölcséből dúsan lakomázva.

Pillangót kergetünk árnyékos szílyásba',
Terebily almafa lombjait himbáljuk,
Mohos kőasztalnál pihenhetsz alatta,
Bízzást leheverhetsz a puha gyeppadra.

Daraszolt ösvények veteményes kertben,
Szem legyen, ki benne dudvát, gyomot leljen,
Veresszőlő, egres szegi a táblákat,
Közben egy-egy mályva piroslik vagy sápad.

Tágas ebédlőben vár a jó oszonna,
Bivaly-aludtáj a zöld mázós csuporba.
Aztán az öregek csevegni kiülnek
Csüggő lombja alá a szomorufüzeknek.

Hol kis patak síklik, partjain virágok,
A hűvös habokba mártogtadják lábok.
Csüggő esobogását hallgatom, hallgatom,
Nagy citromfa alján ülve a kőpadon.

Hallgatom, hallgatom, hogyan beszélgetnek
Hős tetteiről a veres-ingeseknek,
Veres-ingeseknek hives vezéréiről,
Dicső Garibáldi nagy dicsőségéről.

Hallgatom, hallgatom... Mámoros lesz lelkeim:
Veres-ingesekkel vészbe, harezba mennem!
Oh, úgy vágyom én is. Bárosak nagyobb volnék
Daliás vitézek, veletek harcolnék!

Oh akkor még hittem, (gyermekkor álmai!)
Hogy még belőlem is lehet majd valami.
Még csak álomként se ötlött fel lelkeimen,
Hogy a sors vajaha ilyen csúfá tetgen.

VARSÉNVI GRÓBOT.

Döner Treadler rajta.
A szerzetes ott állt mozdulatlanul, mint egy boszúzó angyal.

tett, másrészt azonban természetes érzéke sejtette vele, hogy okozat ok nélkül nem lehet: költészetben teremté meg a reá néve láthatatlan. S míg így megnépesíté a lakóhelyét körülvevő rengetegeket, megszólaltatá az élettelen sziklákat, addig önkéntlenül egy új világot, a babonás szellemek világát teremté meg és sok esetben fertőtője lett a történelmi hagyományoknak.

Természetes tehát, hogy az így keletkezett monda-költészet mindig bizonyos való, legtöbbször történelmi alappal bír ugyan, de ezen alap hitelességet sokszor még a történelmirásnak mai fejlettsége mellett sem lehet meghatározni. A költészet és a valóság gyakran oly szoros ölekezésében jelenik meg szemünk előtt, hogy a történelmi boncztan legélesebb és legfinomabb eszközeivel sem lehet szétválasztani őket. Ez az oka, hogy gyakran adócsok maradunk a magyarázattal, mikor a mondat úgy regéljük el, hogy hallottuk, vagy egyes buzgó gyűjtők följegyzéseiben olvastuk.

I.

A hricsói köszerzetes.

A festői szépségű szülői völgyben emelkedő *Hricsó vára*, a középkor merész építésének e remek emléke. A szilaj Vág folyó mentén, termékeny síkság közepéből több kopár szikla-csúcs mered ki. Ugy tetszik, mintha hódolni gyűlték volna egybe az előtt a toronymagasságú sziklatömb előtt, a melynek csúcára kyclopsi erővel, kihívó vakmerőséggel rakott ősi fészket a hatalmában elbizakodott emberi kéz. Karesú tornyok, megbonthatatlannak látszó falak alkotják e kis terjedelmű, de megkapó szépségű váracsozt; erőtől és bátorságtól dudázó kornak e daczos, kihívó emléket.

Ma az egykor büszke vár romjaiban hever. Háromszáz esztendeje dúl rajta az enyészet, és háromszáz esztendeje száll róla ajkról-ajkra a borzalmas hír: *Hricsó a gonosz szellemek tanyája*.

A Jagellók királyi nemzetségének elenyészésével s az oszmán uralom megfészkélődésével egy időben halt ki Hricsó hatalmas urainak családja is. Lahar, a rettegett rabló lovag, bánatos könnyűt hullatott négy fiának gyors egymásutánban bekövetkezett halálán, s midőn megtört atyai szíve ősei mellé lepihent, a terjedelmes birtokok nevére maradtak. A mélyen stüj-tott anya és vigasztalhatatlan nő Hricsó várába vonult vissza. Ott ohajtá lelni özvegyisége szomorú éveit. De nem tehette zavartalanul. Bár kora már inkább az ősz, mint a tavasz felé hajlott, a kérés még sem hiányoztak. Nem szivére, birtokaira vágytak. Hricsó és Bittse várára és azokra a dúz kalázt termő szántóföldekre, a melyek a Vág mentén egész föl Vág-Beszerzezig terjedtek s őt ismerték őrnöjüknak. Az özvegy határozott fellépése végre is visszaretenté e léha hadat s Lahar lovag visszavontulást, három hosszú évet töltött teljes visszavonulásában, valóságos klastrom csendben.

Az édes haza határán ez időben nehéz fellegetkő tornyosultak. A trónöröklés miatt kitört vi-

szályokkal csaknem egy időben jelent meg a valási viszályok réme. A mindinkább tőrt foglaló új tan terjedési vágya s a régi uralkodó vallás védekezése lángba borította az országot. A pártokodás szelleme megzavarta a népek s az egyesek békéjét, feldúlta a családok boldogságát. A társadalmi érintkezés csaknem teljesen szűntelt.

A hricsói özvegy maga is az új tan felé hajlóván, bizonyos meglegedettséggel látá e nálunk szokatlan jelenséget. Kegyeletes czéllj, gyszának örökös voltát, visszavonulását biztosítva hitte. Pedig vesztének örült. Épen e hatalmas új áramlat zavarta meg örökre békéjét, lőn nyugodt özvegyiségének sírásója.

Ugyanis tőszomszéda, *Thurzó Ferencz*, Nyitranak egykor püspöke, most az új tan buzgó hive és terjesztője volt. Koztka Miklósnak, Lietava örökös nélkül elhunyt urának leánya, a hét vármegyében ismert a csodalva eltegetett szépségű Borbála, megzavará Ferencz püspök esztét. Úgy találta, hogy a szerelem rózsálcseizait veselni kellemesebb foglalkozás, mint a görbe főpásztori botra támaszkodva, mindig csak mások boldogságán fáradozni. Búcsút mondott tehát az egyházi pályának s Borbála karjai között keresté üdvét. Kereste, de nem találta. Házassága meddő maradt s a bájoló nő csakhamar a letört virág sorsára jutott. Elhervadt és meghalt. Régi és közös sors. Mindig ismétlődik, de a szerető szívére mindig váratlanul sújt, mindig fájdalmasan nehezedik.

Am *Thurzó Ferencz* szívében a szerelem csak szálló volt. Őt csak két szenvedély hevité igazán: a gazdagság és a hatalom utáni vágy. Egyik szempilláján tán rezgett még a veszteség könnyeseppje, mikor már a másik új szákmányra lesett. Élelmeskedő esze Hricsó várának szomorú özvegyén, a nála jóval idősebb nőn akad meg. Az özvegy kezén lévő birtokok mindenünne a *Thurzók* birtokaival s a lietavai uradalom földjeivel voltak határova. Sok helyütt keresztetk egymást, több oldalon váltakozva következtek. A két hatalmas birtoktest egyesítése tehát a felvidék legzadagabb, leghatalmasabb főurává tette volna boldog birlalóját. A korban előhaladott özvegy felesleges, de még mindig ürhető teher leendett ily gazdagság mellett. *Thurzónak* ez elég volt. Látta a nyereséget, megbáratkozott a fogynakozásokkal és határozott.

A hricsói vár begyepesedett udvarát ezen időben sokszor felverte *Thurzó Ferencz* lovának patkója. A főúr az özvegy gyakori látogatója lőn. Pyenkor azután csorgott ajkairól a szerelem méze, melytől csakhamar megreszegegett az özvegy fogékony szíve. Ferencz grófnak nem is volt nehéz dolga. Erős, férfiás alak volt. Homlokán az akaraterő, egész lényén a bátorság ömlött el és sajtáságos tűz szeméből oly melegség áradozott, mely a leghidegebb szívet is fölviányozta volna. Az özvegy csakhamar lépve ment, de a földet nem vesztette el lábai alól egészen. Bár elvesztette volna! Akkor tán kevésbé súlyos szenvedések, elviselhetőbb lánccok tartották volna békóikban!

Lahar özvegye nem volt annyira híu, hogy azokat a redőket, melyeket az idő és fájdalom rajzolt arczára, ne látta volna. Az a csiszolt ezüst lap, a melytől gyakran emelgetett arca elé, s mely a tükröt helyettesíté, jó barátja volt. Megmondta neki, hogy ő nem illik ahhoz a daliás férfinhoz. Igen, de a szív követeite jogait.

A szerelem és az önértet küzdelemre kelt benne s az eredmény a női gondolkodás, a naivitás rémeke volt. «Férjem nem lehetsz, de légy fiam!» Ez volt vájárja *Thurzó* ömlen-gésére. És úgy tett.

Fiává fogadta s örökösévé avatta kérését!

Thurzó kezdetben örömmel üdvözölte az özvegy elhatározását. Azt hitte, hogy ezéljárt teljesen elérte. Pedig csak csalfa látszat volt. A hricsói várban addig, míg az özvegy élt, ő vendég volt csupán. Parancsait ha teljesíté is a léha szolgasereg, arczuk és tetteik mégis azt mutatták, hogy tulajdonképi parancsolójuknak az özvegy úrnőt ismerik. De meg az erőszakos lelkek nem ismerik a türelem erényét. Fél-munka nekik nem eredmény. Természetes tehát, hogy Thurzó csakhamar elégedetlen volt ilyen megoldással. Gyorsan egy csapással akarta a dolgot elintézni.

Kisérletes éj borult Hricsó várára. Kint az elemek, odabenn a szenvedélyek tomboltak. Thurzó két hű csatlósát véve maga mellé, be-tört az özvegy éjjeli szentélyébe s durva kezekkel kiragadta ágyának puha váncosai közül, hogy a vár hideg, napsugárt soha sem látó föld-alatti börtönébe dobja. Másnap reggelre kelve elboesátá az úrnőhöz hű szolgákat s azt ha-zudva, hogy az özvegyen dühöngő kór, az örült-ség ütött ki, korlátlan birtokába vette a várat s azt saját zsoldosaival rakta meg.

Azonban a bűn büntetése nem maradt el. Thurzó Ferencz uram is bűnhődött. Félve, hogy az özvegy kiszabadulhat, nem mert a várhidon átlépni s így a saját foglyának lón foglya.

Az özvegy siralmas állapotban volt. A sötét börtön borzalmai, a nehéz nélkülözéseket elviselhetlenné tette a fájdalom, melyet szerelme tárgyának hálátlansága okozott; az örült-ségig kétségbeesetté tette az a gondolat, hogy eszményképe aljas rablólovagnál nem egyéb. Halvány reménység, könnyen foszló vigasztalás volt rá nézve az a gondolat, hogy hátha e barbárságot csak az oknélküli féltékenység okozta; hátha a szerelem megpuhítja az erőszakos ember szívét. Rövid idő múlva tán ismét karjaiban pihenhet meg boldogabban, mint valaha... Szegény jó asszony! Hasztalan reménykedtél.

Órák, napok, hetek és hónapok teltek el a szomorú rabságban. A szabadulás minden reménye elhamvadt. Csodálható-e, hogy a nagy szeretet kiolthatatlan, iszonyú gyűlöletté vált? A megalázott, megkínzott nő szívének egész keservét kiönté abban az átokban, mely fonyadt ajkairól a vár s annak lakói ellen elhangzott. Mint egykor az agg, saját leányaitól a zivatarba kitaszított Lear király, úgy szitkozódott most a fogoly nő a szenvedély átkozódásával:

Fújj szél, szakadj meg, fújj, dühöngj vihar!
Felhők omljatok le, míg a tornyot
S a szélvitorlát elsüllyesztitek!
Ti gondolatnál gyorsabb kénytűzek,
Kenygyelvtői a tölgyhasgató
Mennykőnek, hamvaszatok el
Ez ősz fejet! Világot rengető
Villám, döngesd laposra e kemény
Kerek világot! Rombold el a
Természet műhelyét s egyszerre fojts meg
Minden csirát, miből a haldátlan
Ember keletkezik!

Az átok fogott. Alig hangzott el s alig adá azt tudtul a börtönör büszke urának és zsoldosainak, már is látszott hatása. Földöntúli rémes kísértetek vertek tanyát a bűn e helyén s kínzótták a várúr sziklakeményiségű szívét. A biztonság érzete tolvajként iramlott el, magával vive minden örömet, minden boldogságot. Az emberek kérdőleg, fejesóvalva s csak lopva tekintettek egymásra, hogy keresztet vetve valahová elosonjanak. A föld alatti helyiségekből folytonos zúgás és dörmöblés hallatszott. Az üres, hosszú folyosón fájdalom s óhajok suhantak át. Fenyegető rémek járták be a szobákat s elpusztították mindent, mi útjukba akadt. Száz kezű és ezer szemű szörnyek vihogása zavarta meg a vár-

urának nyugtalan éjjelét. És mikor fel-felre-zent, az éj sötétjéből lidérc fénytől övedzetten, átokra nyílt ajakkal jelent meg előtte az agyon-kínzott alakja. Segélykiáltása pedig elhangzott a kísérteties pusztagában, mert a megrémült o-sládhad akkor érzett némi biztonságot, a mikor bűnös urától távol volt.

Egykor azután vendég érkezett az elátkozott vár sánczai elé. Egy szentség hírében álló szer-zetes. Bebocsátást kért s nem engedé magát elutasítani. Az egykori püspök kedvetlenül, megtörve a félelemtől, maga elé bocsátá őt. Tér-dei megreszkettek, hangja megcsuklott s orczája elhalványodott, mikor a szent férfiú nyugodt, komoly arczát megpillantá. Ez pedig mennydör-

mása. És ámbár e körémet Thurzó emberei apróra törték, minden reggel sértetlenül s a maga egész kísértetieségében ott állott mindig. Ott áll most is. Fenyegető kézzel mutat a várra, mely azóta porba omlott.

Az igazgottság s a rémek kínzásai végre megtörték Thurzót. Elküldte emberei közül azokat, a kik időközben még el nem szöktek, s hívek maradtak hozzá, hogy az özvegyet vezessék ki börtönéből, s ha megesküszik, hogy kinzóit el nem árúlja, bocsássák szabadon. Késő volt. Mikor a csatlósok benyitottak börtönébe, akkor már nem szorult földi kegyelemre. Kiszzenvedett, hogy a legfőbb igazság előtt vádolja be kinzóit.

Mint az üldözött vad, úgy menekült Thurzó

SZÉCSI ANTAL PÁLYAMŰVE.

STROBL ALAJOS PÁLYAMŰVE.

RÓNA JÓZSEF PÁLYAMŰVE.

A BAROSS-SZOBOR PÁLYÁZAT PÁLYANYERTES MŰVEL.

gé s szerű hangon támadt a gögös főúrra, szemére veté bűneit s bűnbánatra szólítá megrögzött szí-vét. E szokatlan hang visszaadá Thurzónak ere-jét. Szolgáit hivata s az alkalmatlan vakmerőt kidobatta a várból.

A szerzetes engedett az erőszaknak, de nem mozdult a vár alól. Esőben, szélben és viharban ott állott mozdulatlanul, mint egy boszuló angyal. Időről-időre felemelé szavát s erős han-gon sorolá föl a várúr bűneinek sorozatát. Ez több volt, mint a mennyi egy Thurzó Ferencz elviselhetett volna. Zsoldosai megfogták a vak-merő barátot s a vár toronyába zárták, hogy ott éhhalált szenvedjen. Azonban hasztalan. Alig zárták el a szerzetest, azon a helyen, hol a vár előtt állott volt, egy óriási szikla nőtt ki a föld-ből, az elzárt szerzetes fenyegető alakjának hű

Hricsóból. Visszatért Lietavába. A szolgálhad eloszlott, s midőn az utolsó is kilépett a vár-kapun, az egykor büszke fészek, mint kártya-vár, úgy omlott össze. Sűrű füstgomolyag bir-deté a környék lakóinak a bűn e rémes tanyá-jának végső pusztulását. És nem volt erő, mely azt romjaiból ki tudta volna emelni. Próbálták újra építeni; de a nap munkáját megemészté az éjszaka rombolása. A földrengés és a tűz lehe-telenné tett minden munkát. Csak a kísértetek maradtak ott békén s a vár előtt a kőszerve-tes — a rút hálátlanság boszúlója.

Így szól a monda. A történelem természetesen mást beszél. Hricsó vára már IV. Béla korában is szerepelt. 1265-ben nyerte azt kiváló szolgálatai elis-merésül Pál fia Miklós «de genere Beych». Építője ismeretlen. A XV. században a Podmaniczkyak bir-

ták s a monda Lahar lovagja nem más, mint a fel-vidék egykori híres főura: Podmaniczky Rafael.

Podmaniczky Rafael 1558-ban halt meg, mint trencsényi főispán. Magva szakadván, birtokait, köztük Hricsó várát is, a királyi fiskus örökölte. Neje Lomniczy Janka, Adámnak, Brunov urának le-nya, siker nélkül indított iránta pert. A terjedelmes birtokot vissza nem kapta soha, mert azt Ferdinánd Thurzó Ferencz nyitrai püspöknek és fivérének Györgynek adományozta. Ehhez a birtokhoz tartozott Hricsó vára is, mely ez időben kétségtelenül romokban heverhetett, mivel Thurzó Ferencz azt Kilián János bittsei várnaggyal újra építteté.

A monda hőse, Thurzó Ferencz, Teofilnak volt a fia. Nagybátyja, Thurzó Elek, az éles eszű ifjút Olaszországban taníttatá s ellenkezése daczára az egyházi pályára szánta. Így lett 1534-ben nyitrai

Midőn így igazságot szolgáltatunk a Thurzók emlékének, egyszeresmind bálmulunk kell a nép élénk képzelő tehetségét.

A BAROSS-SZOBOR PÁLYÁZATÁNAK PÁLYANYERTES MŰVEL.

Nincs nehezebb s jó részben kényesebb föl-adat, mint egy alig pár éve elhunyt nagyságot, maradandó érzeben megörökíteni.

Az ember lényével, megjelenésével folyton előttünk áll s kényelmetlenül ellenőri a mű-vész képzelőerejét magasabb szárnyalását. Nem alkothat teljesen függetlenül egy magasabb cél, egy magasabb eszme érdekében.

Baross Gábor, a «vasminiszter», az erély, aka-rat s a munka embere volt.

Szorgalmas munkáról, becsületes igyekezet-ről tanuskodó pályaművek szép számmal van-nak, sőt a szobrászati elcsépelte frázisok hasz-nálatában nem egy elismerésre méltó ügyessé- get tanusít, de csak a mellék-alakoknál; a főalak annál mostohább elbánásban részesült, úgy- annyira, hogy szinte semmisséggé törpül a többi mellett.

Láttunk diszmagyarban jól megtermett tes-tes alakokat. Közéletünknek bármely közepes nevezetességű alakja megörökíthető ily módon. Semmit mondó tartás, üres, kifejezéstelen mo-zdulat; a nagy igyekezettel készített mente és zsinórzat minden, már pedig ezek nem tehetik jóvá az említett hiányokat.

A legtöbb pályázó tudatával sem látszik birni annak, hogy mi a monumentális művészet leg-főbb és legegyszerűbb kívánalma. Sokan a sab-lont s a konvencionálizmust tekintik annak és ily irányban haladnak sajnálatraméltó naivi-tással.

Az első díj nyertese, Strobl Alajos, merész elhatározással szakított az eddigi fölfogással, s teljesen új, szokatlan alapon kívánta megoldani földadatát. Hullámoktól körülnyaldosott szik-lára állította a vasminisztert; kezébe a Vaskapu szabályozásnak tervezetét adta, mellette a gu-ruló szárnyas kerék, alant a repülő Mercur s mögötte a lelánczolt természeti erőket jelké-pező szakállas ősz férfi hatalmas alakja.

Az eszme szép; költői lendülettel van föl-fogva és előadva; azon a határon mozog, a hol a festészet és szobrászat sűrűn találkoznak.

Még csak a csapongó sirály s a háttér sötét, viharzó felhői hiányzanak s kész egy pompásan gondolt allegorikus festvény — Baross emléké-nek megörökítésére.

Valóban kitünő alkotása Stroblnak s óhaj-tandó, hogy minél előbb diszitse a központi állomás előtti tért e monumentális és hatal-masnak ígérkező alkotás.

Szécsi Antal, a második díj nyertese, jel-legzetes s kiváló tanulmányról tanuskodó alko-tást mutatott be. Baross alakja az erő és férfias megjelenés példaképeül tekinthető; egyik legki-válóbb alkotása e derék művésztünknek. Mellék-alakjainak jelképes fölfogása beható tanulmány-ról tesz tanúságot.

Három mintát állított ki, s mind a három becsületére válik a szorgalmas művészek.

Nagy gondot fordított arra, hogy Baross ki-tünően legyen találva, s e részben teljesen ele-gett földadatának.

Róna József, a harmadik díj nyertese, az összhatást tartotta főleg szem előtt. Főalakja, bár nem annyira jellegzetes, mint Stroblé és Szécsié, de sok erővel tanuskodik.

Mellékalkalai sok művészi leleménnyel s bizonyos lendülettel együtt szerencsésen feje-zik ki a művész által czélzott gondolatot.

Eredeti s új gondolat (a mellékalkalak közt) Mercurt szárnyas kerékre ültetni, mintegy állan-dósítását, megteremtését jelezve az alak által képviselt szakmának. Szépen gondolt és sok erővel fölfogott mellékalkal az ipar, bőrkötényes munkás által jellegzetesen ábrázolva. Meztelen nő kezében koszorút tartva, könnyed helyzetben e dicsőséget képviseli.

A többi, egyben-másban sikerült pályaműve-veket ez úttal mellőzzük, nem mintha érdemet-lenek volnának a fölemlítésre, hanem mivel csak a pályanyerteseket kívánhattuk olvasóink-nak képes másolatokban is bemutatni.

K—ny Ö—n.

ELSŐ KÖLTŐI ÖRÖMÜNNEP HAZÁNKBAN.

A késő maradék is büszke örömmel fogja emlegetni azt a lelkes és fényes ünneplést, melylyel a mai nemzedék Jókai Mór írói pályá-jának ötvenedik évfordulója alkalmából meg-tisztelte, őt a szeretést és elismerést ezernyi jelével, zálogával elhalmozta.

Midőn ezen örvendezünk, igen érdemes föl-elevenítenünk az emlékezetét annak a költői örömmünnepek, mely az előtt felszáradt, tehát épen akkor történt, mikor Jókai az ő fényes pályáján megindult, s mely első volt a maga nemében hazánkban.

Értem azt a «Dalünnepe»-t, melyet akkori íróink s tudósaink Kisfaludy Sándor tisztele-

kép, melyet legelőször mintegy előtanulmány-képen festett a «Honfoglalás»-ról, a műcsarnok tavaszi kiállításán lesznek először közszemlére bocsátva.

Kétség kívül nagy élvezettel fogja szemlélni a főváros műszerető közönsége, betekintést nyerve egy óriási földadat megoldásának processusába, mely a mily érdekes, sok tekintetben ép oly tanulságos is.

K—ny Ó—n.

* **Zsákok halmaza.** Ágost szász választó fejedelem 1567-ben Gotha városát ostromolván, megparancsolta, hogy minden szász városban készítsenek zsákokat, hogy azokat földdel megtöltve, sánckokat lehessen rakni. Pár hét alatt 19.000.656 darab zsákot hordtak a táborba, de nem használták föl mind, mert a város csakhamar bevették.

* **Az ujonczosáknak** eredeti módját alkalmazza az afghán emir. Nem rég egy főnöknek 100 gyalog és 25 lovas testőrt rendelt meg, oly meghagyással, hogy ha egy hó alatt az egész kőzetet elő nem állítja, fizetéséből megfelelő részt levonnak.

* **A japáni császár** Viktória angol királynőnek, ki a kutyákat nagyon kedveli, egy pár Sin kutyát küldött ajándékba. Ez az apró, de igen élénk és lármás kutya már nagy ritkaság és Japánban is csak úgy találtak, hogy két császári szakértő biztos tett körutat megszerzésük érdekében.

* **A legnagyobb napernyőt** a világon most készítették Londonban egy afrikai fejedelem számára. Kiterjesztve 12 embernek elegendő, botja pedig 15 láb hosszú. Minden esetre nagy tekintélyre tesz a négernek előtt, de bajos lesz folyvást a fejedelem feje felett tartani.

AZ ELSŐ VÁZLAT.

A MÁSODIK VÁZLAT.

A HARMADIK VÁZLAT.

MUNKÁCSY VÁZLATAI «HONFOGLALÁS» CZIMŰ FESTMÉNYÉHEZ.

EGYVELEG.

* **Az angol irodalom** a múlt 1893-ik évben 6382 művet termelt, 850-nel többet, mint a megelőző évben. Legelő áll a szépirodalom, 935 új művel s 393 új kiadással. Ezenkívül még az ifjúsági, iskolai és utazási munkák száma emelkedett, a szorosabb értelemben vett tudományos művek száma ellenben apadt.

* **Tolvajfogás fényképpel.** St.-Louis amerikai városban egy tekintélyes kereskedő-czéget ismeretlen tettesek többször kiraboltak. A czégyvezető leleményesen fényképező készüléket helyezett el pénzszekrényében s ily módon csakhamar három tolvaj arcképét szerezte meg, kik meglepetve, valómást is tettek.

* **Egy pusztuló nemzet.** A perzsa nemzet nagy léptekkel siet pusztulás felé. A legutóbb közzétett népszámlálási adatok szerint már csak öt millió lélekre megy a perzsák száma, mert évenként átlag mintegy 200.000-rel kevesebb a születések, mint a halálozások száma. 1892-ben 110.000 embert ragadt el csak maga a kholera, mely pusztító járvány annyira megfeszítelte magát Perzsiában, hogy szinte kúrthatatlannak látszik. Az 1893-dik esztendő első nyolcz hónapjában ugyancsak kholerában már 130.000-en haltak el, nem is említve az egyéb nyavalyáktól okozott nagy halandóságot. Ha ennek a roppant bajnak valami úton-módon elejét nem veszik, jósló tehetség nélkül is megjövendölhető, hogy az egész perzsa nép kivész s üres-pusztasággá lesz Perzsia, mely az ő-korban a félvilág fölött uralkodott.

* **Az esketés ünnepélyesebbé** tétele végett Virginia amerikai államban nem rég az esküvő előtt közvetlenül a nyoszolyó leányok Lohengrin esküvői karát énekelték el.

* **Hegedű aluminiumból.** Cincinnatiában újabban aluminiumból készítenek hegedűt, melynek hangja állítólag nagyon gyönyörű.

* **Hírlap Mashona-földön.** Az angolok új közép-afrikai gyarmatukban már alapítottak hírlapot, melynek czíme «Umtali Advertiser». Nyomdájuk még nincs s ezért csak másoló géppel sokszorosítják.

* **Dél-Afrikában** félszázad óta nem észleltek oly forró nyarat, mint jelenleg. A hőmérő a déli napfényen 70° C-ra emelkedett s még estefelé is a szobában 35—40° van.

LÁSZLÓ FŐHERCZEG A FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJÁBAN.

József főherczegünk fia, az ifjú László főherczeg, mint már röviden említettük, meglátogatta volt e hó 3-ikán a Franklin-társulat nyomdáját, a hol a «Vasárnapi Ujság»-ot is nyomtatják.

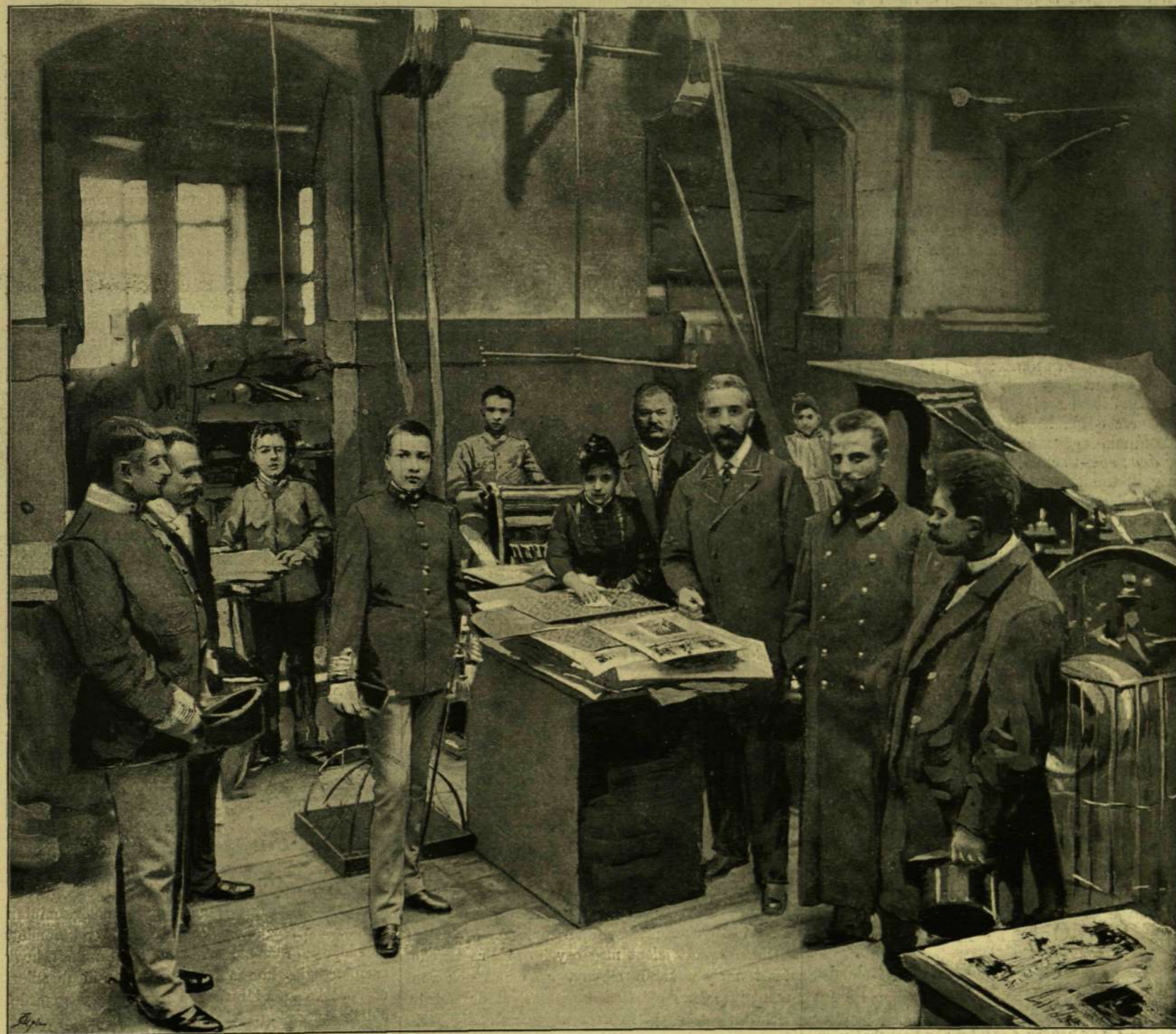
Megnézett a fiatal főherczeg apróra mindent, s kiváló érdeklődést áruelt a nyomdának előtte eddig ismeretlen titkairól. A rá nézve idegen, fölfordult világba, melyben a betűk, képek, mind visszajáról látszanak, néhány perc alatt beleélté magát. Csakhamar világos lón előtte, hogy a fenséges bátyját ábrázoló lemezen a kard miért van a jobboldalon, és nem a balon?

történt. De az öntökészülékbe helyezésnél, bár a legügyesebb módon hajtották végre, ő fensége mégis észre vette, hogy az nem lehetett ugyanazon lemez, melynek lepacskolása szemei előtt történt, s kíséretét fölvilágosítva, miszerint itten valami nem rendjén történik; maga bele-nyúlt a szárító sajtóba, s környezetének meglepetésére a kérdéses anyalemezt még nedves állapotában megtalálta.

A szedő-osztályban csak rövid ideig tartózkodott. A betűszekrények, egy-egy 150—160 rekeszre osztva, minden rekeszben más betűvel, minden betű alján a bemetszés, az úgynevezett signatura, s minden szekrényben 10.000 betűvel; a két emeleten elhelyezett öt szedőterem, mind-egyikében 4—500 szekrény, 3000 forma-deszka,

séges atyjának, József főherczegnek névalírását, valamint egyes levelit tüntetik föl hű másolatban. A «Vasárnapi Ujság» mellett egy másik gyorsajton a fél órával előbb készült tömöntrényről az emléklapot nyomták. Az aranyos alapra nyomtatott emléklap ő fenségét láthatólag megörvendeztette, s több darabot kívánt abból, hogy Fiuméba, fenséges atyjának is küldhessen példányokat.

Érdekesnek találta még az ifjú főherczeg a guillotine-vágógépeken a csapókéseket, melyek egy pillanat alatt ezer meg ezer ívet keresztül metszenek; szintűgy a fűző gépet, mely az épen kinyomott ívet könyvalakba formálta át. A bemutatott díszmunkákat, u. m. Cornaro Frigyes (Bubics Zsigmond kassai püspöktől),

LÁSZLÓ FŐHERCZEG A FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJÁNAK EGYIK GÉPTERMÉBEN.

Ellinger Ede pillanatnyi fényképe.

Igen érdekelték az alkalmazásban levő hajtóerő nemei is, és helyes ítéletet alkotott magának a légszuszámotor mekhanizmusáról s annak szabályozott robbanó erejéről, valamint a gőzmotorokról is. A betűkép vágásától kezdve figyelemmel kísérte végig a betűöntés egész eljárását, a betűöntéshez szükséges vörösréz-matriczok mekhanikai előállítását, úgyszintén ennek villamos alakját is.

Hogy mily élesen megfigyelt a főherczeg mindent, kiténik a következő kis eseményből.

A látogatás alkalmából azonnal egy emléklapot szedtek ki, melyről azután a tömöntrében ő fensége szeme láttára papirtésztaiból anyalemezt készítettek. Hogy azonban a főherczeg a lemez megszáradásáig tartó várakozástól megkíméltesék, egy már kiszáradt anyalemezt készletben tartottak, s a leöntés erről

az utóbbiak kisebb halmazokban egymásra állítva; minden ilyen deszkán vagy 40.000 betűt magában foglaló 16 könyvoldal, egészben tehát mintegy negyed vagy ötöd milliárd betűvel, — mind ebben ő fensége csakhamar otthonosan érezte magát, s egészen jól el tudta olvasni a sorozóban megfordított képű álló bourgeois-betűket, melyekből az emléklap szavai voltak szedve.

A gépteremekben kiválóan leköttette ő fensége figyelmét az a gyorsajtó, melyen ép akkor a «Vasárnapi Ujság» példányait nyomták, azon lapot, melyet már otthonról, mint a főherczegi háznak már évek óta járó lapját ismert. Nagy figyelemmel szemlélgette a főherczeg azon dűczokat, a melyek fenséges anyjának kezeitől származó, a Margit-sziget egyes részeit ábrázoló rajzok után készültek, továbbá azon dűczokat, melyek fen-

Mátyás király életrajza (Fraknóitól), Monumenta Vaticana, a Segítség-album, a Czigány-nyelvtan József főherczegtől, stb. a fiatal főherczeg már majd mind ismerte.

László főherczeg nevelőjével, Himmel alczeredessel és Dobner főhadnagygyal jött a Franklin-nyomdába, hol az irodalmi bizottság elnöke, Arany László fogadta, s rajta kívül Hirsch Lípót, a nyomda igazgatója szolgálta magyarázatokkal a főherczegnek, s ő és Benkő Gyula, a könyvkiadóhivatal főnöke kalauzolták a nyomda különböző helyiségeiben a vendégeket, a kik mintegy másfél óra hosszat időztek ott.

A főherczegnek a nyomdában való időzéséről Ellinger Ede fényképészünk pillanatnyi fényképeket is vett fel, a melyek közül egyet bemutatunk olvasóinknak.

Beniczky Ferencz főispán üdvözölte a fényes közönséget, s előadta a kép történetét, melynek lefestését a vármegye 1891 okt. 13-iki ülésén határozta el, annak emlékére is, hogy királyunk első nyilvános szereplése a vármegye közgyűlési termében történt, midőn 1847 október 16-dikán, mint királyi biztos, István nádor kir. herceget a vármegye főispáni székébe beiktatta. A főispán beszéde után hullt le a lepel a festményről, mely valódi ékessége a gyűlésteremnek. A sokáig tartott előzés után köszönetet mondva a bizottságnak is, mely a kép megfestéséről gondoskodott. Gr. Szapáry István volt főispán indítványára a közgyűlés hódoló köszönetet nyilvánított az uralkodónak, hogy a kép lefestéséhez a művésznél megjelenni szives volt s egyszersmind a vármegye azzal a kéréssel fordul az uralkodóhoz, hogy az arczkép miként történt elhelyezéséről személyesen meggyőződni kegyelkedjék.

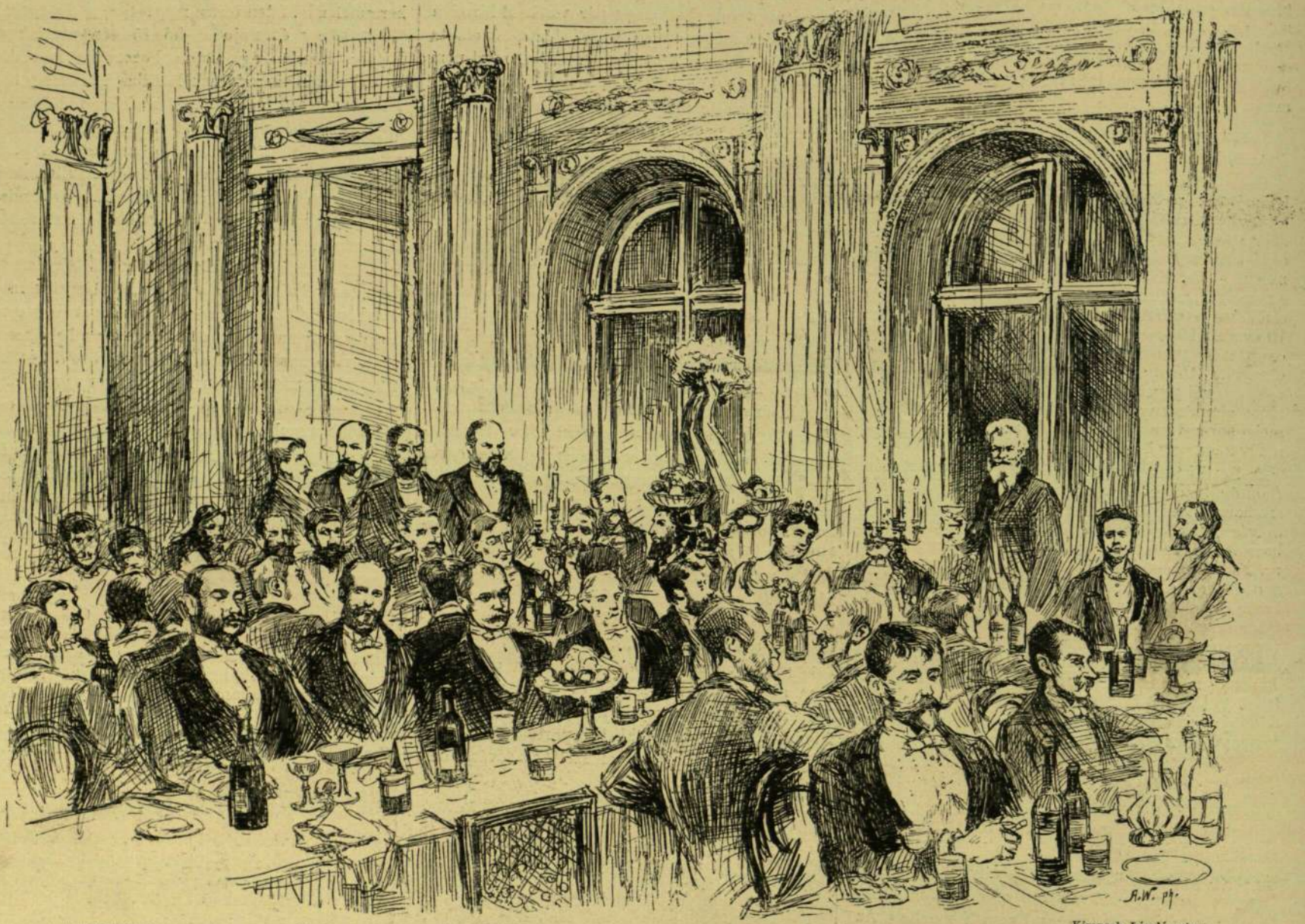
A német császárné Abbaziában, Viktória Augusta német császárné, gyermekeivel együtt e hó 13-án délután érkezett Abbaziába. A matuglie-i

Ne múljék el születésének százados évfordulója a nélkül, hogy nemzeti életünk és irodalmunk központján legalább egy szerény mellszobor ne őrizze emlékéit. E szobor létrehozására alakult meg az alulirt bizottság, mely az elkészítendő emlékművet a Kisfaludy-társaság tulajdonában, annál az intézetnél szándékszik elhelyezni, melynek Jósika legelső elnöke volt s amelyhez őt a legbensőbb kötelékek kapcsolták. Adakozzunk a szoborra mindnyájan, kik nemzeti irodalmunkat szeretjük. Óregek, a mult emlékei nevében, melyek megarányozzák Jósika alakját; ifjak, a jövő reményei nevében, melyeknek megvalósulására meg mindig hat az ő lelkesítő magyar szelleme műveiben; férfiak, a nemzeti erő nevében, melynek kifejezése és forrása Jósikának egész pályája; nők, a nemzeti élet szépsége nevében, mely fölött egy fényes sugár az ő szívéből és képzetéből ragyog. Az adományok március 15-ikéig Kosza Andor pénztárnokhoz küldendők az Első Magyar Altalános Biztosító Társaság palotájába (Budapest, vigadó-ter.)

Jókai lakóháza Pozsonyban. Pozsonyban az egykori Szél-utczát Jókai-utczának nevezték el,

menyes kertek kerülnek el. A nagysurányi polgári kaszinót magyarosodási szempontból a kastély üvegtermébe helyezik át. Ez ajánlatot a menház igazgatósága örömmel fogadta el.

Az új országház építését ápril havában teljes erővel folytatják tovább. Ez évben a nagy kupolát és előcsarnokot akarják fölépíteni. Ebben a nagy csarnokban tartják majd a király jelenlétében a milleniumi országgyűlést. Ezenkívül az idén megkezdik a boltzatok építését, s teljesen elkészítik a tetőket. Az új országházát a héten megnézte Munkácsy Mihály, a ki egyttal látni óhajtottá azt a keretet is, a melybe az ő «Honfoglalás» képe jön. A keret mintáját az új országház építője, Steindl Imre műgyegetani tanár tervezte. Az egész góth stílusban készült, gazdag ornamentumokkal. Vestag, fénytelen fából faragják ki, megfelelően az ülésterem belső díszítésének. Munkácsy a mint írják — a művészi kerettel igen meg van elégedve.

A «NEMZETI SZALON» ALAKULÓ KÖZGYŰLÉSE ALKALMÁVAL MUNKÁCSY TISZTELETÉRE RENDEZETT DÍSZLAKOMA A «HUNGÁRIA» SZÁLLODÁBAN.

indóháznál szállt ki, hol Rinaldini trieszti helytartó üdvözölte, s eljöttek köszöntésére Fiuméből a német alattvalók is, kik orgonavirág bokrétaival kedveskedtek. A császárné, gyermekei és a kíséret hintókban mentek Abbaziába. A környék lakossága egészen elrepte az utat. Abbaziában az ott horgonyzó «Moltke» német hadigöcszös gyűlésekkel üdvözölte a császárnét. — Az idő kellemetlen és esős. Vilmos német császár megérkezését e hó 19-ikére várják.

Jósika Miklós emléke. Báró Jósika Miklósnak, a hervadhatatlan emlékü regényírójának április 28-ikán bekövetkező száz éves születésnapját azzal is megünnepelik, hogy elkészítik mellszobrát. Az e végből alakult bizottság (elnöke: Lévény Henrik, titkára: Beöthy Zsolt, pénztárnoka: Kosza Andor.) fölhívással fordul a magyar olvasó közönséghez, hogy adományaival járuljon a kitünő ember emlékéhez. Bizonyára mindenütt visszhangot fog kelteni e felhívás, mert Jósika műveit most is szívtében olvassák, s emlékezetét élénken őrizi a kegyelet. A felhívás melegen sorolja föl az író és a száműzetésben elhunyt hazafi érdemeit, s aztán így folytatja:

mert ennek 10-ik számú házában lakott egykor Jókai tanuló korában. A háznak emléktáblával megjelölséről a Toldy-kör gondoskodik. Az emléktáblára ezt vésik:

Jókai Mór
koszorus költőnk
e házban töltte tanul éveit 1836 és 1837-ben.
Ennek és felszázados jubileumának emlékére
a pozsonyi Toldy-kör, 1894.

Jókai egykoriban hozzád jart német ismerő,
Most te sietsz hozzá nemzeti szóra, Pozsony!

A magyar színészek menedékháza. A színészegylet menedékházát pünkösdkor nyitják meg ünnepélyesen. Első lakója az öreg Vasvári Kovács Pál lesz, a népszínház nyugalmazott veterán tagja. A nyugdíjas színészek 25 frtért kapnak a menházban teljes ellátást. Az igazgatóságnak már többen bejelentették a nemzeti és népszínház tagjai közül, hogy ott fognak nyaralni. A csinos, 16 szobából álló kastély, mely a Pallavicini örögről tulajdonosa volt s 27 ezer forintért vásárolták meg tőle, — a Nyitra folyó mellett fekszik s körülötte szép vete-

Az Otthon tünderejtéje. Az «Otthon» írói kör e czimben rendezett e hó 11-ikén hangversenyt és bált a redout termeiben. Megtelt a szorongásig minden hely. Az írók, művészek közös erővel járultak a program érdekesítéséhez, egyik írván új dolgokat, a másik előadván nagy hatással. Közreműködtek színházaink legjelesebb erői, köztük Bianchi Bianka, Blaha Lujza, Ábrányiné, Ney, Takács, Komáromi Mariska, Szilágyi Arabella, Csillag Teréz, Rákosi Szi, stb. Az új apróságok közt volt «A telefon» magánjelenet, melyet Rákosi Szi díszítt és asszony adott elő; Herczeg Ferencz fölépít a közönség, s oly tömegű nő, hogy a kocsiközlekedés teljesen megakad. Közül négy óra volt már, mikor a menét a népszínház elé ért, a hol a fölépítőzetten foglaltak helyet a népszínház tagjai. Itt Lukács Sándor, a népszínház főrendezője búcsúztatta el a halottat. Ezután a menét megindult a kerpesi-úti temető felé, s kevéssel öt óra után ért a megáított sírhoz, mely a temetőnek legvégén, a Deák-mauzóleumtól balfelé van. Mintán a koporsót leemelték a halottas kocsirol, Kanovics Béla apát-plébános beszentelte a sirt és a koporsót, imát mondott, és Szigeti Imre, a nemzeti színház művésze

Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

1894-ik folyamára.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» vezetése immár huszonöt éve van ugyanazon szerkesztőség kezeiben, mely tartalmasság, terjedelem, változatosság és művészi kiállítás tekintetében évről-évre emelni igyekszik e lapokat.

A «Vasárnapi Ujság», a legrégebbi magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, eredeti elbeszéléseket és életképeket, részben illusztrálva, közöl Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Baksay Sándor, Gyarmathy Zsigánótól, Herczeg Ferencz, B. Büttner Linától, Szivos Bélától, Szomaházy Istvántól, Kazár Emiltől, stb.

A «Vasárnapi Ujság» 1894. évi folyamát Jókai Mór «A nagy ellenség» című hazai tárgyú, s jeles művészek rajzaival díszített nagyobb elbeszéléssel kezdte meg; ezzel egyidejűleg közzöltük Mikszáth Kálmán «Páva a varjúval» című hosszabb elbeszélését Kimmach László rajzaival; ezeket követi Gyarmathy Zsigáné «A gyanú» című elbeszélése, szintén művészi illusztrációkkal.

A «Vasárnapi Ujság» hetenként két nagy ívre terjedő tartalma számos rendkívüli melléklettel lesz jövőre is bővítve, s ezen felül minden félévben külön képmellékletet is ad.

A «Vasárnapi Ujság», mint családi lap, kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

A Vasárnapi Ujság	—	frt 8.—	frt 4.—	frt 2.—
A Világkrónikával együtt	—	9.60	4.80	2.40
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	—	12.—	6.—	3.—
A Világkrónikával együtt	—	13.60	6.80	3.40
Csupán a Politikai Ujdonságok	—	5.—	2.50	1.25
A Világkrónikával együtt	—	6.60	3.30	1.65

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

PAULAY EDE temetése e hó 14-én ment végbe. E napon a nemzeti színházban nem tartottak előadást. A ravatalt a színház előcsarnokában állították föl, s délelőtt tíz órától a közönséget is bebecsattották. A koszorúk özöne borította el a ravatalt. Délután 3 órára már oly nagy tömeg gyűlt össze a színház körül, hogy a rendőrök alig bírták feltartani a közlekedést. A színházhoz tartozók és az előkelőségek a színház udvarán gyülekeztek. Megjelent Hieronymi Károly belügyminiszter, Berzevich Albert államtitkár, Szalay Imre, Berzók Arpád, Szűry Dénes és Stesser József miniszteri tanácsosok, Zichy Géza gróf intendáns, Gerlóczy Károly és Márkus József polgármesterek, Szász Károly püspök, Gyulai Pál, a Kisfaludy-társaság képviselője, Jókai Mór, a közélet, irodalom, művészet számos tagja. Az operaház és népszínház testületlogot vit részt. Az egyházi szertartást Kanovics jőzsefővárosi plébános vezette. A szertartás után gr. Zichy Géza intendáns tartott beszédet, fölémlítve az elhunyt érdemeit és a veszteséget. Mihályfi Károly a nemzeti színház tagjai nevében mondott búcsúztatót; a színművészeki akadémia növendékei részéről Eghman Odón. Közben az énekar gyászadalokat adott elő. Künn az utczán ezalatt rendezkedett a menét. Az élm a nemzeti színház lobogója alá sorakoztak a színművészeki akadémia és a színészi gyakorló-iskola növendékei, ezután a szintén lobogó alatt, a népszínház és a nemzeti színház tagjai. Két kocsi tetőig volt rakva koszorúval, virággal. A hatogatói gyászkoos két oldalán a nemzeti színház tagjaiból s a vidéki igazgatókból álló kíséret haladt. A koporsó után az özvegy, bátyja karján. A népszínház és környékét is megszállta a közönség, s oly tömegű nő, hogy a kocsiközlekedés teljesen megakad. Közül négy óra volt már, mikor a menét a népszínház elé ért, a hol a fölépítőzetten foglaltak helyet a népszínház tagjai. Itt Lukács Sándor, a népszínház főrendezője búcsúztatta el a halottat. Ezután a menét megindult a kerpesi-úti temető felé, s kevéssel öt óra után ért a megáított sírhoz, mely a temetőnek legvégén, a Deák-mauzóleumtól balfelé van. Mintán a koporsót leemelték a halottas kocsirol, Kanovics Béla apát-plébános beszentelte a sirt és a koporsót, imát mondott, és Szigeti Imre, a nemzeti színház művésze

búcsúztatta el a halottat. Fél 6 óra volt már, mikor a közönség a temetőt elhagyta.

Dr. Török József, orvos, debreczeni főiskolai tanár, a tud. akadémia veterán tagja, meghalt e hó 14-ikén, 81 éves korában. Debreczenben. Az elhunyt orvosi és természettudományi műveket irt, és a szakirodalom egyik uttorja volt. Ezért 1843. okt. 7-ikén az akadémia levelező tagja lett, 1858. decz. 15-én pedig rendes taggá választották s így egyik legrégebbi tagja volt az akadémianak. Az utóbbi években visszavonult a nyilvános életlől s legutóbb két évvel ezelőtt volt a fővárosban, az akadémia nagygyűlésén. Dr. Török József már az első magyar független miniszterium alatt kezdte meg szolgálatát. 1849-ben az egészségügyi osztályban miniszteri tanácsos lett. Az elhunyt több tudományos egyesület tagja volt, s nagy tiszteletben élt Debreczenben.

MEDGYES LAJOS, ref. pap, a mult évtizedekben kedvelt költő, jeles egyházi szónok, e hó 9-én meghalt, Deesen, élte 77-ik évében. Szépirodalmi működésének java része az ötvenes és hatvanas évekre esik. Szatmármegyében, Sáros-Magyar-Berkesen, 1817-ben született, tanulmányait a marosvásárhelyi ev. ref. kollégiumban végezte s már itt feltűnt költői tehetsége. A lapok szivesen közölték verseit, s «Fibán» című költői elbeszéléseivel a Kisfaludy-társaság pályázatán dícséretet nyert. 1843-ban külföldre indult, de csak Bécsig jutott; továbbra nem kapott engedélyt. Itt igyekezett felhasználni ismeretei öregbítésére, s izlés fejlesztésére a császárváros királközö alkalmai. 1847 febr. 18-án megválasztotta a deési ev. ref. egyház papjának s azóta állandóan ott lakott. Még ez évi ápril 24-én nőül vette Czako Mariát, a jeles drámaíró unokatestvérét, mivel boldog családi életet élt s ki őt a halálban megelőzte, aug. 29-én halván el 1889-ben. «Erdélyi lant» című verskötetét még 1846-ban jelent meg. Összes költeményei most vannak sajtó alatt. Egész gyerekek örömmel várt megjelenségükre. Nem érhette meg. Van négy kötet egyházi beszéde, egy kötet halotti orációi, s a jeles rendbeli imádságs könyve. E mellett számos politikai és társadalmi czikke, szétszórtan. A hetvenes évek közepétől szemé mindinkább elgyöngült, szellemi ereje hanyatlott, s csendes visszavonultságban élt. Egyháza, épen papi működése 50 éves jubileumát készült megünnepelni, mikor hirtelen támadt betegsége kiragadta övét s tisztelői köréből.

Elhunytak még a közelebbi napokban: dr. MESKÓ PÁL, Nyiregyháza városának negyvenöt évén keresztül volt tiszti főorvosa, közszeretben élt férfi, az evang. hitközségnek is nagy buzgalmu embere. Az elhunyt szoros baráti viszonyban volt néhai Irányi Dániellel, mivel neje révén sógorában is állott és a ki évenként pár hetet töltött családjánál Nyiregyháza, sőt tudvalevőleg ott is hunyt el. A két rokon és barát jellem tekintetében is sokban hasonlított egymáshoz és innen magyarázható meg a közöttük anyai ideig fennállott zavartalan jó viszony. A megboldogultban dr. Meskó László országgyűlési képviselő édes atyját gyászolja. — FORNYET KORNÉL, a szabadságharcban honvédőrnagy, ki Buda ostrománál vitézségi érdemrendet kapott, majd az amerikai Egyesült-Államokba vándorolt, s mint ezredes lépett az ottani hadseregbe, a hatvanas évek végén ismét hazatért, s mint állami sóhátnok nyert alkalmazást, 76 éves, Vácson. — MARRAS GYÖRGY, volt országgyűlési képviselő, 1848-49-ben Eötvös Ignác kormánybiztos titkára, Ungvár köztisztelőti polgára. — BÁNCZY JOZSEF, volt honvéd, Zemplénmegye nyug. árvaszéki pénztárnoka, 64 éves, Sátoralja-Ujhelyen. — KLEIN KÁROLY, 1848/49-iki honvéd százados és Szepes megye méhárdi volt ág. hitv. óz. lókész, 83-ik évében. — Hornoki Vukovich László 1848-as honvéd százados, 91 éves, Temesvárott. Végigküzdötte az egész szabadságharcot s a világios fegyverletétel után másfél évet osztrák fogságban is töltött. — SALYI ISTVÁN, földbirtokos, 1848-49-iki honvéd, 64 éves, Tiszelen.

BORNEMISA KÁLMÁNÉ, szül. Bornemisa Juszina, Sáros megyében, Adámföldön. Az elhunyt huga volt Bornemisa Boldizsár rendőrőrsparancsnoknak és Bornemisa Adam országgyűlési képviselőnek. — Kovács JOZSEFNÉ, szül. Kasza Anna, New-Yorkban, s az ottani magyarság részvétele mellett temették el. — BELLUSI BAROSS PALNÉ, szül. Forster Anna, 52-ik évében, Pilis-Szántón. — ÖZV. KORCHIMÁROS JOZSEFNÉ, Hettyey István, vasmegei földbirtokos anyósa, 47 éves, Nagy-Kölkeden. — HERGÉDÜS JULIA, 78 éves, Győrött.

Szerkesztői mondanivalók.

Válassz két leányrokonon levelére. Bár szerző egyénisége rokonszemesen nyilatkozik benne s a költeménynek kedves részletei is vannak, az egész nem sikerült; hosszú bevezetéssel, nehékesen indul s mindvégig hosszadalmas, szószaporító s nem mutatja a valódi költői hivatottságot.

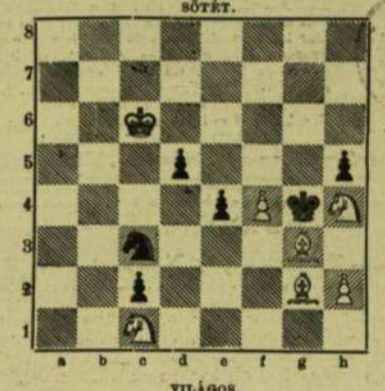
Lidércz fény. Oly szép az élet. Csalóka álmok. Verselése mindhárommal csinos; de a két elsőben a gondolat nagyon kopott; a lapon felesleglän lidérczfény, mely becsalja az ingoványba az útast, százaszor el volt mondva. Nem igen több az eredetiség a más-

dik darabban sem, sőt ha jól vesszük, a harmadikban sem; az utóbbi szerkesztésben azonban tagadhatatlánul van ügyesség.

Nem közölhetők: Alom. Milkának. Ábrándképek. Egy leány dala; Nem fáj e szív. Dalok. Egy kis emléket kértem stb. Látam. A nagy harag. Polgár. Lányka ha. Hozzá. Szerelmes madárka. A szerelmes ifjú. Eljött a tél. Elmennék én. Hallgatom. Pusztai harag. Tomotás. Kaszor úr. Nem kérdezem a virágtól. Befagyott a Körös vize. Lehullott a zöld alkánta levele. Könyveim hevernek. Volnék bár egy sziget.

SAKKJÁTÉK.

1825. számú feladvány, Bayerdorfer A-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

Az 1815. számú feladvány megfejtése

Pillmeyer A-tól.

Világos	Sötét	Világos	a.	Sötét
1. f2-f3	Ke5-f6	a)	1. ...	Be2-g2
2. Vh5-e8	t. sz.	2. Vh5-e8	+	Ke5-f4--d4
3. V v. H. mat.		3. Vg8-b8 v.		Ph5-g7 mat.

Az 1816. számú feladvány megfejtése

Chocholous Gy-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Vh1-f7	h6-g5	a)	1. ...	Ke4-e5 b)
2. Hh8-c6	g5-g4	2. Hh8-c6	+	Ke5-e4
3. Vh7-f4	+	3. Vh7-f4	+	stb.
4. Hh5-g3 mat.				

Világos. b.

1. ...	Fa2-d5
2. Vh7-f6	Fd5-a2
3. Hh5-g3	+ stb.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Kecskenden: Balogh Andor. — A postai sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 9-ik számában közölt képtalány megfejtése: Oh, hol vagy, édes szabadságom?

Heti naptár, márczius hó.

Nap	Katolikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
18 V. G. Palmaram	G. Sándor	6 E. Nagy. I. v.	10
19 H. József	József	7 Vazul. tárt. II.	11
20 K. Joakim	Hubert	8 Teofilak	12
21 S. Benedek	Benedek	9 Szabaszei	13 Est. b.
22 C. Nagysüt.	Októvian	10 Konrad	14 Parim
23 P. Nagypént.	Nagypéntek	11 Szofron	15 Sch. P.
24 S. Nagysomb.	Gábor	12 Teofiláns	16 S. Zav.

Holdvilágzás. ☾ Holdtölte 21-én 3 óra 11 pt. d. u. Felélt szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-ter 6. szám.)

Nyers selyem Bastruhákra alkalmas kelmeket öltönyöknek 9 ft 50 kr-ért és jobb fajtaújakat is — valamint fekete, fehér és színes selymekelmelet méterenként 45 krtól 11 ft 65 kr-ig — sima, kockázott, csikozott, mintázott és damaszott stb. minőségben (mintegy 240 fajta)ban és 3000 különböző szín s árnyalatban) szállít; postábr; és vámentesen a privátmegrendelő lakására Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selymgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájczba czim. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Klasper
BISMUTTAL VERGÍTVÉ
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Senckenberg gyógyszerész-féle

Migrén-pasztilák.

(Nem tikos szer.) Régióta jónak bizonyult, biztos szer migrén, fejfájás, neuralgia, INFLUENZA, nátha, meghűlések és hurutos torokbajok stb. ellen; ezen bajok már 3-5 pasztilából álló adag bevétele után gyorsan gyógyulnak. — A pasztilák hatása gyors és biztos, mint azt számos elismerő irat bizonyítja. Egy doboz ára 95 kr., használati utasítás mellékelve van.

Főraktár: Brady G. gyógyszerészre Kressier, Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12.

DE BRIËL

„Excelsior Crem“-je

fehérmaslaltan az arcbőr-ápolásra, minthogy hosszabb használatát a csúnyító szem- és szájkörülki ráncokat simítja, a rátkákat eltávolítja, a kezeket finom és puhákká teszi. Ezen eredmények kiegyesítésére a

DE BRIËL 5618

„Excelsior Puder“-je

legjobb alkalmas.

DE BRIËL-féle

„Excelsior haj-restorer“-je

Ezen hajviz tisztán tartja a fejbőrt és hajat, eltávolítja a korpát, erősíti a fejbőrt megkádalyozza a haj kihullását és elősegíti annak erőteljes növekedését.

Főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész, Budapest, Király-u. 12.

ANGLO-OSZTRÁK BANK.

Az

ANGLO-OSZTRÁK BANK

részvényesinek
harminczadik rendes közgyűlése

1894 márczius hó 28-án esti 6 órakor az osztrák mérnök- és építész-egyesület termében I. Eschenbachgasse Nr. 9., Bécsben tartatik meg.

A tanácskozás tárgyai:

1. Az igazgató-tanács évi jelentése.
2. A felügyelő bizottság 1893. évi zárlatáról s határozatairól szóló jelentés.
3. Határozathozatal az 1893. évi mérlegből eredő tiszta nyereség hovatartozására.
4. Indítvány az adományozások, az ideiglenes részvények s ezzel kapcsolatos alapszabály-változtatások tárgyában.
5. Igazgató-tanács tagok választása.

Az alapszabályok 40. pontja) értelmében szavazatra jogosult részvényes urak ezennel felhívattak, hogy ideiglenes részvényjegyeket (Provisional Shares) Bécsben az Anglo-Osztrák Bank számvévi hivatalában (L. Strouchnasse Nr. 1), Londonban az Anglo-Austrian Bank-nál, Budapesten, Brnaban, Frágában és Triestben az Anglo-Osztrák Bank főkönyvénél beszárolg f. é. márczius 20-ig (mint alapszabály szerinti utolsó határidő) letételeztessek.

Az alapszabályok 37. pontja értelmében meghatalmazást csak szavazatközpénzes részvényesekre lehet nyújtani. Bécs, 1894 márczius 8-án.

Az Anglo-Osztrák Bank igazgató-tanácsa.

*) Alapszabályok 40. pontja: 4. kikezdés: Minden részvényes egy szavazatra jogosult a birtokában lévő 25 rrb részvény után.

(Utánnyomat nem díjaztatik.) 5685

Osztrák-magyar cs. k. és román kir. udv. szállító, állatgyógy-készítményekre nézve.

Kitüntetve 2 arany, 13 ezüst érem, 9 dísz- és elismerő okmányal.

KWIZDA F. JÁNOS.

Első és legrégibb telep Ausztriában, állatgyógy-készítményekre nézve. Alapítási év 1853.

Kwizda-féle üdítő nedv,
cs. kir. szabadalm. mosóvíz, lovak számára. Egy palackkal frt 1.40 o. é.

Kwizda-féle kornenburgi marha-táppor
lovak, szarvasmarha és juhok számára. 1/3 dobozzal 70 kr., 1/2 dobozzal 35 kr.

Kwizda-féle erőtakarmany
lovak és szarvasmarhának. 1 doboz 5 étadaggal 30 kr. 1/2 ládiká 50 frt 3.- 1/4 „ „ 100 „ frt 6.-

Kwizda-féle pata-ragasz,
mesterséges pataszár. 1 rúd 80 kr.

Kwizda-féle patakenőcs
érdes és törékeny patákra. 1 szelencze a 400 gr. frt 1.25.

Kwizda-féle kresolin-kenőcs
patafantaró szer. 1 szelencze a 1/2 kilo frt 1.10.

Kwizda-féle nyereg-szappan
a nyereg és szajzart tisztítása- és fönrtartása. 1 szelencze 1 frt o. é.

Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni s mindig határozottan Kwizda-féle készítményeket kérni.

Kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett. Magyarországi főraktár: Török József gysz., Budapest, király-u. 12.

Valódi minőségben csak a fönnebbi védjeggyel kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszerüzében és droguistánál.

PARIS

GRANDS MAGASINS DU Printemps

NOUVEAUTÉS

Ingyen és Bérmentve

küldjük a legújabb divatot tartalmazó nagy illusztrált Catalogust a nyári évszakra. Megkeresések czimzandók:

JULES JALUZOT & Co
PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps oriai raktárán levő szövetek mintái, árát és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.

Expeditio Magyarország részére portmentesen 25 franktól kezdve.

Vámmentes küldemények föltételei a Catalogusban. Továbbító-és vámkezelési háznak: Salzburgban, Mozartplatz, 4.

Levelezés Magyar nyelven.

Világírtáruk a darabonként 2.50 az ára. E gyűrűket a valódi aranytól abszolút meg szakemberek sem különböztethetik meg, s a legdivatosabb jellegben, elegánsan s a legdivinabban vannak készíttve. Valódi goldin-gyűrűm olyan tartósak, hogy az aranyfény állandó megmaradásaert 6 év irásbeli jótállást vállalok.

Goldin-gyűrűk, darabonként 2.50 az ára. E gyűrűket a valódi aranytól abszolút meg szakemberek sem különböztethetik meg, s a legdivatosabb jellegben, elegánsan s a legdivinabban vannak készíttve. Valódi goldin-gyűrűm olyan tartósak, hogy az aranyfény állandó megmaradásaert 6 év irásbeli jótállást vállalok.

112 sz. Goldin-gyűrű, 67 sz. Goldin-pe-csentyomó gyűrű, után-zott smetlyá-tel, frt 1.50.

112 sz. Goldin-marguis-gyűrű, után-zott arany-topázzal, 1.50

67 sz. Goldin-gyűrű, után-zott smetlyá-tel, frt 1.50.

117 sz. Goldin-Lordgyűrű utánzott tár-kizzel frt 1.50

Goldin-jegygyűrűk dja frt 1.20. Martekül elegáns egy papirszel. 5696

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Szállítást postaköltséggel mellétkészítél az egyedi raktár: Fischer Alfréd, Bécs, L. Adlegasse 12.

Mellbajok, minden köhögés,
valamint a légző- és a gége hurutos megbetegedései, lég-zési nehézségek, székéltelenség, asztma, elnyálkásodás, számarhurutos, gőrcsös köhögés, kaparó zsepés a torokban, kezdődő gumókór leggyorsabban gyógyítható az évek óta leg-jobbnak ismert, orvosi előírás szerint készült és orvosok által ajánlott Set-Gyógy tea (egy csomag 50 kr.) és a hozzá tartozó Set-Gyógy hurutpor (egy doboz 50 kr.) segítségével. A siker már néhány nap múlva látható. Két csomagnál kevesebb nem küldetik. Postán küldve 30 franktól. Valódián kapható a Szent-György gyógyszerüzében, Bécs, V. Wimmergasse 33. Magyarországi főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerész.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

HIRDETMEY.

A Magyar Jelzalog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1894 márczius hó 29-ik napján, d. u. 4 órakor a bank helyiségeiben (V., Erzsébet-tér 9. sz. a.) tartandó

XXV. RENDES KÖZGYŰLÉSRE

ezennel tisztelettel meghívattak.

NAPI REND: 1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése. — 2. Az 1893. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása. — 3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatartozására.

A részvények letétehető:

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Erzsébet-tér 9. sz. a.) és a Magyar Leszámitoló-és Pénzváltó banknál. Bécsben: az Union-Banknál. Párisban: a „Société generale pour favoriser le dével oppement du Commerce et de l'Industrie en France” című banknál.

Az igazgatóság.

5688

Alapszabályok kivonata.

20. §. 10 teljesen befizetett részvény vagy 20 részvényjeggy tulajdonja egy szavazatra jogosult.

21. §. Részvényesek, kik szavazójogukat élni akarnak, kötelesek a közgyűlésben részt venni. — A letételezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközölendő.

22. §. A szavazójog személyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényeseknek adható. — Testületek, intézetek és kereskedelmi cégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. — Azoknak, kik szavazójogukat igazolták, a részvények és az utának járó szavazatok számának megjelölésével ellátott igazoló jegyek adhatók ki. — A részvények a részvényes által saját kezébe átadandó jegyekbe, számzér sorrendben, és pedig a Magyar Jelzalog-Hitelbanknál I. minden egybe letétheben 2 példányon bejegyzendők. — A letéte a letéti részvényekről terítvényt nyer és a részvények annak idején, a közgyűlés megtartása után, csak ezen terítvény visszaszadása mellett fognak neki kibocsáthatni. — Az 1883. évi mérleg és jelentés 1894 márczius hó 21-től kezdve a t. cz. részvényesek rendelkezésére áll.

MEGHIVÁS

a magyar leszámítoló- és pénzváltó-banknak

1894. évi márczius hó 30-ik napján délután 4 órakor a polgári kereskedelmi testület nagytermében (Budapest, V., Eötvös-tér 1. sz. a.) tartandó

XXIV-ik rendes közgyűlésére.

NAPI REND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1893. évi üzletről.
2. Az igazgatóság számadása és a megállapítandó osztalék fölötti indítványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által elkészített évi számadás-és mérlegéről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
4. Határozathozatal ezen tárgyak fölött és a felmentvény kiadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
5. Alapszabályok 3., 7., 17. és 29. §§-ainak módosítása.

5690

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni kívánnak, felhívattak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt részvényekkel együtt, legkésőbb f. évi márczius 27-ig a társaságnál Budapesten, vagy az Union-banknál Bécsben letételeztessek.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1894 márczius 22-től kezdve a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1894 márczius hó 10-én.

Az igazgatóság.

6 frt 6 frt

Feltűnést

eredeti geni goldin-remont-zsebórák.

Ez órákat, pompás és elegáns kivitelűek, a valódi arany óráktól, még szakemberek sem különböztethetik meg. A csodálatosan vékony tok mindig abszolút változatlan marad, s a pontos járást három évi irásbeli jótállással vállalattik.

Ára darabonként 6 forint.

Valódi goldin-óráknak, biztonságos karabélyval, sport-, marquis- vagy pancéll-jelű, árba fit 1.50.

Minden órához ingyen egy börtök.

A goldin-órák jeles megbízhatóságuk folytán immár az osztrák és magyar államvadászat legtöbb hivatalnokánál használatban vannak, kaphatók a közp. raktárban:

Fischer Alfréd, Bécs, L. Adlegasse 12.

Szállítás utánvétv. az összeg előleges b. küldése mellett.

Legjobb sorvető gépek!

KÜHNE E.

Alakult 1856. Alakult 1856.

gazdasági gépgyára Mosonban.

Főraktár: Budapest VI. ker. Váci-körút 21. szám.

Ajánlja általan kedvelt és egyszerű szerkezetük folytán felülmulhatlan és több mint 14,500 példányban elterjedt 5649

HUNGARIA és JUBILEUM-DRILL sorvetőt.

„MOSONI DRILL“ hegyes vidékre.

Egyetememes két- és három-vasu ekéket.

Laacke-féle kitűnő szántóföld-boronakat, 12 nagyságú.

Laacke-féle kitűnő réthorónákat. Rostákat és konkoly-választókat. Szelölő magtár-rostákat. (Különösen figyelmeztető méltó!) Venzky-féle takarmány-filtesztő. Szeccsa- és repavágók stb. stb.

1894 augusztus 1-től Váci-körút 57. sz. a. sajtó házában.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szivattyukat, lecsapoló és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket. — Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alag-csőveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és minden nemű zúzógépek.

5619 132. sz.

Fontos minden házi nő és anyára!

A Kathreiner-féle Kneipp-malátá-kávét mindinkább legkívülöb, egyetlen természetesen egészséges és egyúttal a használatban legelőbbséget biztosít a kávéhoz. Magas tudományos és orvosi tekintélyek határozottan ajánlják, a nők, gyermekek, gyomor- és idegbetegeknek a rendes kávé helyett mint legjobb pótlék rendelésként.

Elővigyázat a vételnél! Csak a felül eredeti csomagokat kerjük és fogadjuk el a következő névvel:

Mindenütt kapható. Kathreiner. Egy fél kilo 25 krajczár.

Rendkívüli árleszállítás.

A BUDAPESTI SZEMLE

régibb évfolyamai közül még a következők kaphatók teljesen:

1879; 1880; 1881; 1885; 1886; 1887; 1888; 1889; 1890.

Egy-egy évfolyam ára 12 frt helyett csak 6 frt.

„Budapesti Szemle“ ezúttal első ízben szállították le árban, mit különösen egyleteknek és közkönyvtáraknak ajánlunk figyelmébe, mert alkalom nyílik ezáltal arra, hogy oly könyvtárak, melyekben e nagybecsű tartalommal bíró folyóirat csak csonkán van meg, kiegészíthessék a hiányzó évfolyamokkal, a mi ez alkalommal csekély áldozatokkal válik lehetségessé.

„Budapesti Szemle“ 74. (1883. febr.); 86. (1884. febr.) és 87. (1884. márcs.) füzetét hajlandók vagyunk megvenni, vagy esetleg más művekre kiserélni.

Franklin-Társulat,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten. IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.

Chicagóban kitüntetést nyert a

Leichner-féle zsírpuder

Leichner-féle hermelin-por.

Ezek a legjobb ártalmatlan arcporok képezik, nappalra úgy mint este; a bőrt, a mint ismeretes, az agg korig puhán és hajlékonyágában megtartják, s annak gyöngéd, rózsás, fiatal frissességét, szinezetet adnak. A beporozást nem lehet észre venni. Kapható a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31., s más illatszertárakban is, zárt szelencékben, melyeknek fenekek a csőg és a védőgép vannak bevéve. Kérjünk mindig Leichner-féle zsírpudert.

Leichner L., a kir. színházak szállítója.

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLMA NYOK szabadalmazását esküvel mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Hirdetések felvételnek

a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

FÖLDESZ L. 5675

puskaműves.

Budapest, IV., Múzeum-körút 3. sz.

Ajánlja dísan felszerelt raktárát, úgymint vadászfegyverek, Flobert és revolverek, építési teljes vadász-felszerelések és töltényeket.

Javítások pontosan és olcsón eszközöltenek.

„Toronyórák“

palota, lakanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** 1-es magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költésjegyzék, bérmentve.

Gyümölcsfák, díszfák, fasorok, díszbokrok, fenyőfélék és rózsákat szállít. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Kerteket alakít tervek és költségvetés szerint

PECZ ARMIN. műkertész és faiskola tulaj. Budapest, VIII., Kalvária-tér 4.

A Magyar Asphalt

részvény-társaság

Budapest, Andrássy-út 30

elvállalja jótállás mellett legelőnyösebben

asphalt-burkolatok

fektetését és

nedves lakások, pinczék, stb. gyökere

száraztatását.

Telefon.

Valódi **Oberndorfi**

répamag pr. 100 kg. 112 frt

Sárga buczok

répamag pr. 100 kg. 80 frt.

Esparzette

(baltacim) pr. 100 kgr. 20 forint. 5634

Homoki búkköny

pr. 100 kgr. 36 frt.

Arankamentes luczerna

pr. 100 kgr. 76—84 frt.

Arankamentes löhere

pr. 100 kgr. 80—84 frt.

Fűmagvak,

búkköny, czukorcizórok

pr. 100 kg. 12 frt. Aranykőles, stb.,

míg a készlet tart!

SZÁVOSZT

ALPHONS

cs. és kir. udv. szállítónál

BUDAPEST,

V., Arany János-utca 11.

Árjegyzék kívánatra bérmentve

UNICUM

szabadalmazott

PERONOSPORA

PERMETEZO

Az orsz. magyar kertészeti egyesület 1893-iki kiállításán a legelső díjjal, a nagy

arany éremmel

kitüntetve.

Ara 14 frt 75 kr.

Kapható egyedül csakis

Mauthner Ödön

magkereskedésben

BUDAPESTEN.

5676 Főútlelet:

Andrássy-út 23. szám.

Fiókútlelet:

Koronaherceg-u. 18.

Valódi knittelföldi kristály

azurin kilínkt 1 frt 45 kr.

kereskedelmi bank

felmondotta

Kertész Tódor

műiparú raktár

üzlethelyiségeit.

Most

alkalom nyílik 1000

meg 1000-féle czikk

olcsó bevásárlására.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnak kapható:

KERTÉSZET

KÉZIKÖNYVE.

Tüzetes utastárs

a kertészet, virágnevelés és gyümölcsnevelés körében.

A legújabb kiadók után írta

BALGÓCZI KÁROLY.

Átnézte és jegyzetekkel bővítette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Negyedik kiadás.

Ára füzve 80 krajczár.

Keménykötésben 1 frt.

Magyar királyi **államvasutak gépgyára.**

Gőzeséplő-garniturák
Hengerkazános lokomobilok
Szalmakazalozó gépek
Gőz-kukoriczamorzsolók
Stibor-kőrfűrészek

— mindig csak —

a m. kir. államvasutak gépgyárának

vezérügnökségénél

Budapest, VIII., József-körút 41. sz. a.

rendelendők meg.

5472

CALDERONI ÉS TÁRSA

Budapest, IV., Váci- és Deák-utca sarkán.

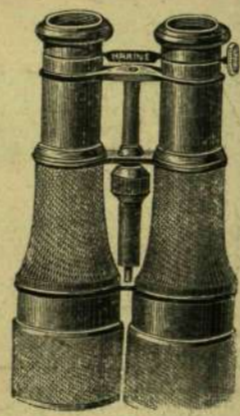
Verseny- és vadász-csővek

à tirage rapide és à foyer conservé legújabb szerkezettel gyors használatra a kuminium és más anyagból sárga börtokban kettős látócsővek domboru lencsékkel, 8 egész 16 szoros nagyítással másodpercz mutatók, lépésmérő s aneroid magasságmérő zsebben hordhatók távolságmérő, zsebkörzők nagyítóüvegek vadász-szemüvegek, mérőszalagok, lómértékek

fényképezési készülékek

amateur és turisták számára.

Képes árjegyzék bérmentve állanak rendelkezésre.

Nincs többé köhögés!
Mell- és tüdőbaj ellen.
Dr. med. Fáykiss
Szepesi Kárpáti Növény-kivonata.
1 üveg ára használati utasítással 75 kr.
Czukorka 1 dobozzal 25 kr. Tea egy csomaggal 1 csomag 20 kr. 50 kr. k. 25 kr.
Tizenöt év óta legjobb eredménye! Használati köhögés, rekedtség, kataraktus, hökhurut, náthas (influenza), szájkörmellőség, tüdőgyulladás stb. ellen.
Eredetiben kapható Fáykiss József nagy Kristóf-hoz címzett gyógyszerárban Budapestben, továbbá Török József gyógyszerárban, Király-utca. — Postai megrendelések azonnal eszközöltenek.

Frommer A. Herrman utóda

BUDAPEST.

5461

Főútlelet: V. kerület, Tükör-utca 5. szám.

Fiókútlelet: VI., Andrássy-út 1. sz.

Magasan concentrált műtrágya egyedüli főraktára.

Megjelent a **díszes tavaszi főárjegyzék.**

Kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

Minden rendelményhez **ingyen melléklet.**

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, MÁRCZIUS 25.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt

POLITIKAI UJDSÁGOK egy évtől — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt

fél évre — 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDSÁGOK egész évre 5.—

fél évre — 2.50

Külföldi előfizetőknek a postai díj meghatározott vitelidőre a csatlakozó.

KOSSUTH LAJOS MEGHALT.

ELVÉGEZTETETT. Az ékesszólás diadalainak, a dícsőséges harcoknak, az idegenek földjén való büjdosásnak, a lemondás keserű napjainak, az évek és a nehéz munka által elgyengített test kínos vergődésének immár vége van. A férfiú, ki nemzete sorsának intézésében oly kiváló részt tartott keze között; kinek neve, több mint negyven év óta, mint egy magasra fölemelt harczi lobogó állott a világ előtt, a mely körül táborok csoportosultak, hogy alatta vagy ellene küzdjenek; ki a rég elfeledett magyar névnek újra hírt és becsületet szerzett a földgolyóbis mindkét oldalán; s a ki végre Itáliának egy csendes városába visszavonulva, s nemzete sorsának fejlődését onnan is aggodó, szerető gondnal kísérve, lázas sietséggel dolgozott, hogy a nagy küzdelem nyomait be ne lepje az elfeledés pora: örökre lehunyta fáradt szemeit. Nemzeti nagy átalakulásunk harmadik nagy, vezető alakja is elment társai után oda, a hol nincs többé harc, nincs ellentét, mert minden világos, s múlt és jövő egybefoly-nak.

Alig két évvel ezelőtt, a kilenczven éves aggastyánt, születésének évfordulóján, egész nemzetének hálás szeretete kereste föl, hogy örömeinek, hálájának koszorúját lábaihoz tegye. S ma a nemzet millióinak serege, könnybe borult szemmel ismét Turin felé néz, ama kiterített ravatalra.

Kossuth Lajos

1841-iki arcképe.

«Ha óriás fát dönt ki a vihar,
Utána zúg-búg a nagy rengeteg:
Utánad úgy sir, zokog a magyar.»

Mert egymás után dőlnek ki az őrlállók, a próféták, a bölcsék, a tanácsadók, s Te azok között az utolsó valál. Nemzeti történelmünknek egy tűndöklően fényes fejezete záródott be Kossuth halálával. Ama kor főbb szereplői, — alig egy-kettő kivételével —

immár mind a sírban nyugsznak; most már minden a történelemé, a miénk. Kossuth egy rendkívüli, kivételes egyéniség volt s kivételes sors jutott neki osztályrészül. A Gondviselés választotta ki, az emberek milliói közül, hogy az időnek egy pontján végrehajtsa azt, a mire a magyar nemzetnek szüksége volt. A középkori feudális, félig holt Magyarországból, melyet fejlődésében a belső és külső bajok hátra vetettek, kellett egy élő, új czélokért küzdő, a modern jog és szabadság alapjain álló nemzetet teremteni, mely Európa többi mívelt nemzetéhez hasonló legyen, s azokkal versenyt haladhasson. Száz kéz égett a munkában; a költők, a politikusok: a nemzet legjobbjai remélő szívekkel vettek részt abban. S az elsők közt legelő ott küzdött Kossuth. De az ellenfél is összeszedte minden erejét; mindenki érezte, hogy döntő harc készül. És ekkor a Gondviselés kívülről egy segítő társat küldött a nemzeti átalakulás, a köz-szabadság küzdő bajnokainak, a februári párisi forradalomban. Minden attól függött, lesz-e valaki, a ki a segítő társat fölismeri s az eszmék közösségének szövetségét elfogadja. Kossuth fölismerete a jelt, megértette az idők szavát s mert és tudott azok szerint cselekedni. Mert. Ebben volt nagysága, véglete. És ezentúl a vezér nem lehetett más, csak ő. A kiváltságok eltörlésének, az emberek jogi egyenlőségének, az európai közszabadságnak (liberalizmus) nagy eszméit ő vette fel legerősebben magába, úgy hogy azok tényleg vele egy-